

КРОЗ ВЕКОВЕ

ИМПЕРАТОР У АРЕНИ

Римски император Комодус Луцијус Елијус Аурелијус (161—192) борио се 1031 пут у рвачким сусретима и увек је победио. Он је био толико горд на те своје успехе у гладијаторској арени да је наредио да га у читавом царству обожавају као бога Херкула. Живот је завршио у рукама рвача по имену Нарциса који га је задавио.

ТЕЖАК УСАОВ

Кад је чувени француски ваздухопловац Блан шар 1785. године први пут прелетео Ламанш пристао је да поведе са

собом и доктора Жефриса, али само под условом да овај добровољно искочи из балона ако се буде указала потреба да се терет на летилицу смањи.

ДЕЧАК ЗА БАТИНЕ

У 19. веку у Немачкој сваки принц краљевске крви имао је свог „дечака за батине“. То је био дечак истих година као и принц који је подизан и васпитаван на двору и који је добијао батине кад год би се његов млади господар рђаво понашао или што скривно.

БЕЗ ВРАТА И ПРОЗОРА

Мексички Индијанци становали су некад, пре открића Америке, у високим кућама начињеним од набијене глине које нису имале ни врата ни прозоре. У њих

се улазило помоћу плетених лествица које су уклањане преко ноћи. Да у затвореним домовима не би било сувише вруће, на врх зидова стављане су посуде из којих је равномерно капала вода и тако их хладила.

У ОВОМ БРОЈУ: Тројица
ћрошћив 3.000 војника.
Довишљиви шрубач. Та-
јансћвени књиџар Рас-
цијан. Рекорди раџи ре-
корџа. Раћање и смрћ
циклонa. Занимљивосћи

ПРОМЕНЕ У ЛОНЦИМА

О неопходним променама у садржини лонаца говорио је на једном скупу западноне-мачких домаћица у Хамбургу, професор Кихнау, стручњак за исхрану. Напредак

индустријализације и првен-ствено све шира аутомати-зација разних процеса у про-изводњи, чине да се радник мање напреже физички а ви-ше троши нервно и умно. То изискује, по речима овог про-фесора, измену и у начину исхране.

Физички рад се данас из-једначаје са интелектуалним, па и домаћице морају да ме-њају своје навике у припре-мању хране. Уместо јаке хра-не која је раније изискивала много масноће и угљених хи-драта да би се обновили ис-трошени мишићи сада се на-стоји да она садржи што ви-ше састојака који ће јачати нерве.

То налаже домаћицама да уместо јела са много масног меса и умокаца са јаким за-чинима и густим заправкама припремају храну са што ви-ше беланчевина. Треба пре-ћи на јела од поврћа са по-сним месом, на мање масне сирове и нарочито јести мно-го свежег воћа.

Овоме се придружила и једна домаћица, иначе струч-ни саветник за исхрану из Диселдорфа, која је препор-учила да се прекине са је-лима која се дуго кувају и пре-ће на спремање оних око чијег припремања не треба много времена. Само храна која је што мање у лонцу и на ватри сачуваће већу ко-личину витамина. Стерилизо-вање и конзервисање поврћа чини да оно изгуби 65 до 75 одсто својих витамина. Међутим, јело које се брзо кува од поврћа свеже набав-љеног губи највише 30 до 40 одсто. Зато ова домаћи-ца и стручњаци за савремену дијететику препоручују да се са конзервисаног поврћа ко-је се продаје у лименим ку-тијама или стакленим тегла-ма преће на смрзнуто повр-ће ако се оно већ због вре-мена не може добавити све-же.

РИБА БЕЗ МИРИСА

Ако неком смета што риба има свој нарочити мирис моћи ће ускоро на је једе осећајући је-дино њен укус. То ће се постићи захваљујући издвајању специјалног протеина од кога риба добија свој мирис, но велико је питање да ли ће некоме, ко воли ова-кву храну, то бити пот-ребно. Само дужни смо да саопшtimo да овај проналазак није учи-њен због напретка га-строномије. До њега се дошло током испитива-ња миграције риба.

ЈЕДНА НЕОБИЧНА ШКОЛА

У САД је недавно осно-вана једна заиста необич-на школа — за ђаке који су већ сасвим зрели људи и који су давно и давно прошли кроз средњу и стручне школе или разне факултете.

Школа је намењена аме-ричким трговачким пред-ставницима у иностран-ству, тачније у земљама чији се друштвени обичаји знатно разликују од оних који владају у Америци и земљама Европе.

Настава у овим школама је допуњена разним „ег-зотичним језицима“ а ос-нова јој је један једини предмет: изучавање оби-чаја.

Ако директор неке вели-ке америчке индустрије и-ли трговине путује у Ја-пан, мора да сазна све о јапанској култури, полити-ци и обичајима како му се не би догодило да „испа-дне смешан“.

Американац у Јапану мо-же из незнања за тили час да разори свако пријатељ-ство ако домаћином шо-

феру или собару пружи руку у знак поздрава.

У Западној Немачкој по-словна вечера коју је до-маћин Немац приредио своје пријатељу Амери-каницу, неће остати у при-јатној успомени ако гост пропусти да сутрадан по-шаље домаћици букет цве-ћа.

По себи се разуме да кроз ову школу морају да прођу и супруге тих аме-ричких представника. Оне заједно са својим мужеви-ма похађају Институт за спољну трговину при Уни-верзитету у Аризони где практично поред језика и-зучавају и најразличитије обичаје и друштвене оба-

везе у појединим земљама света.

Прво правило је: све-страно упознати шта у ко-јој земљи чини пријатељ-ство чвршћим и трајни-јим.

Друго: Американац мора да престане у тој земљи да живи по „амерички“ и привикне се на начин жи-вљења домородаца.

Треће: мора се прилаго-дити успоренијем послов-ном и животном ритму зе-мље у којој треба да жи-ви, а свуда је тај ритам спорији него у Америци.

Четврто: сви производи свих земаља, осим оне у којој ужива гостоприм-ство и америчких — сла-бијег су квалитета.

Пето: не сме да похађа америчке клубове у зем-љи чији је пословни гост.

Шесто: једном за свагда мора да утви да му „ни-ко није дорастао у погле-ду технике, познавања ствари и вештине у закључивању послова“, разуме се сем пословних људи зе-мље у којој се налази.

НА НЕДАВНО ОДРЖАНОМ МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ У НИРНБЕРГУ ИЗЛОЖЕНО ЈЕ 360 ИЗУМА И НОВИТЕТА КОЈИ ЋЕ ОЛАКШАТИ И УЧИНИТИ ПРИЈАТНИЈИМ СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ ГРАЂАНА. ТУ ИМА СВЕГА: ПОЧЕВ ОД МАТЕРИЈАЛА ЗА АТОМСКЕ РЕАКТОРЕ ДО ЛАВАБОА ЗА ПРАЊЕ СУДОВА И ЈЕЛКИ ОД СИНТЕТИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА.

Између осталих ствари мо-гао се видети и један ултра-модеран брисач за ципеле који чисти не само ђон већ и обућу са свих страна. Ако се и поред овога паркет испрља домаћица може одмах то да поправи нарочитим чи-стачем паркета чији модел

РАТ БРИГАМА

стоји поред првог. У кухињи ће добродоћи поклопац ко-ји олакшава брзо кување, а провидан поклопац на кути-јама од конзерви омогућиће да се оне отворе и без нароч-итог кључа. На једном апа-рату за печење двопека до-датом на решо истовремено се може испећи двопек и ја-ја, док ће пиле од пластич-не материје кад се притисне на реп испустити таман то-лико соли да јаје буде укв-сно.

Најмањи радио на свету, тежак свега 28 грама може

да се углави у само ухо и да се слуша музика док се, ре-цимо, у башти чека да се на-пуни аутоматски резервоар за подивање леја. Ту су и пнеуматички душци на које се сасвим брзо и лако по-ставља стаклени кров и руч-ни мотор — што ће их, када после сунчања пођете у во-ду са њима, покренути и по-вести вас као чамац.

За аутомобилисте, којих је из дана у дан све више, спремна је маса нових аутомата. Један „подупирач“ ће послужити да се реши

проблем паркирања, а рам за пртљак на крову кола када се скине, послужити у стану као полица. Један упалач држаће вашу цигару запаље-ну да би вам ослободио ру-ку док управљате колима. Нова кочица на само јед-ном задњем точку олакшаће возњу по снегу и блату.

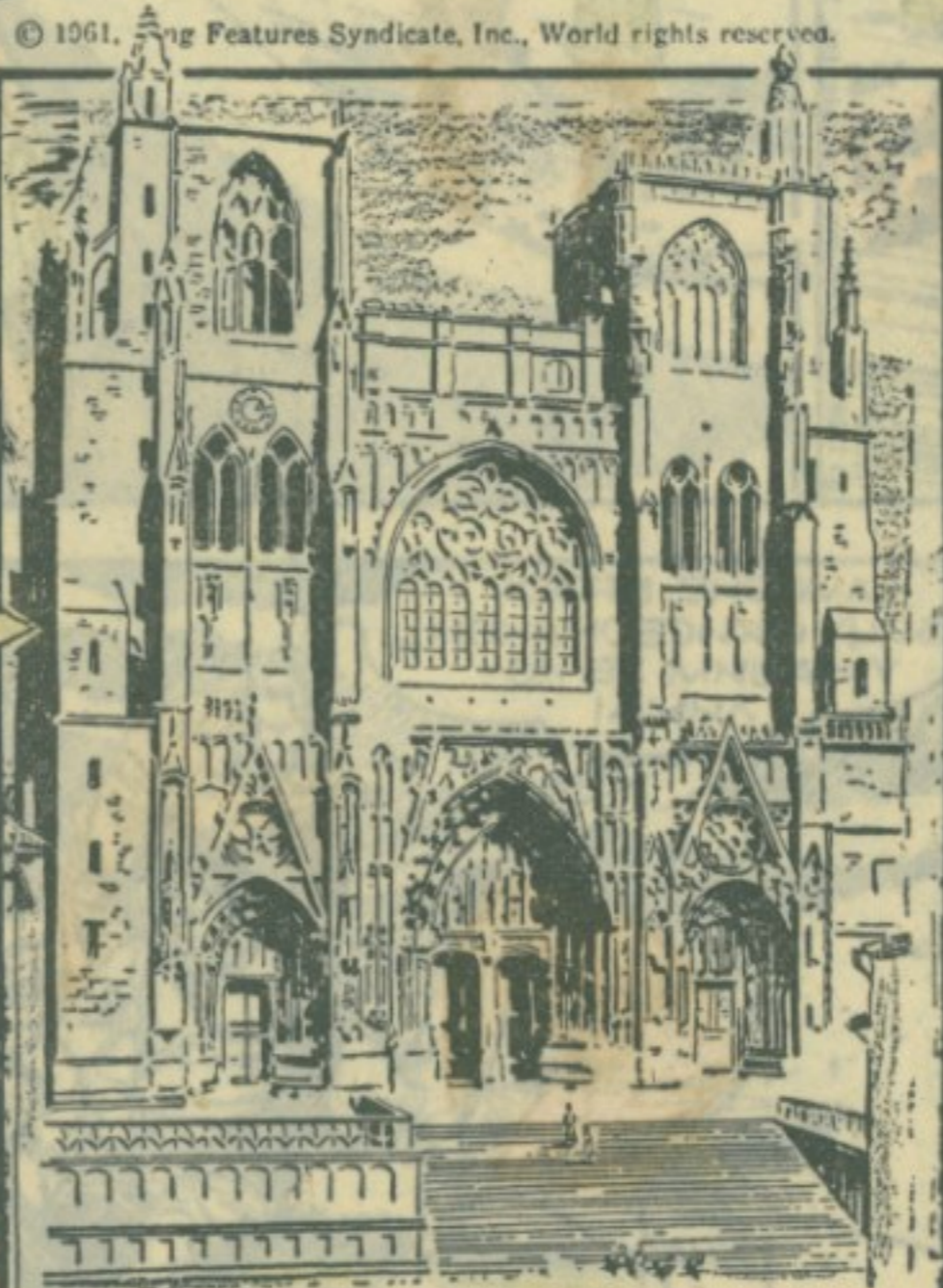
Један француски апарат помоћу кога се може ауто-матски привезивати хмељ за пртке сличан је немачком изуму који омогућава и нај-неискуснијима да отворе бу-ре он тоне пива. Финска је изложила нови мотор са де-ловима који се окрећу а Шведска приказала нове ме-тоде у изградњи.

Ripley Веновалти илти не!

ПОГЛАВИЦА

АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА БАПЕНДЕ НОСИ КАО ЗНАК СВОГ ПОЛОЖАЈА И ВЛАСТИ ДВЕ СТРЕЛЕ ПРОВОДЕНЕ КРОЗ ОБРАЗ ТАКО ДА ИМ ЈЕДАН КРАЈ ИЗЛАЗИ ИЗ УСТА. СТРЕЛЕ СЕ ПРОВОДНЕ КРОЗ ОТВОРЕ КОЈИ СУ СЛИЧНО РУПИЦАМА ЗА МИНУШЕ, НАДИЊЕНИ УСИЈАНОМ ДЕБЕЛОМ ИГЛОМ

ПОРЕЗ НА САМРТНЕ ПОСТЕЉЕ

КАТЕДРАЛА СВ. МОРИСА У ВИЈЕНУ (ФРАНЦУСКА) ПОДИГНУТА ЈЕ ОД НОВЦА КОЈИ ЈЕ КАО ПОРЕЗ УЗИМАН ОД ОСТАВШТИНЕ СВИХ ПРЕМИНУЛИХ И ТО У ВИДИНИ ВРЕДНОСТИ ПОСТЕЉЕ У КОЈОЈ СУ ПРЕМИНУЛИ!

МЕТАЛНИ НОВАЦ

У ХАСИ (АРАБИЈА) ИМА ОБЛИК САЗИЈЕНОГ ЕКВЕРА ТАКО ДА СЕ НА ЊЕГОВУ ПОВРШИНУ НЕ МОЖЕ УГРАВИРАТИ НИКАКАВ ЛИК ЈЕР ЕИ ТО БИЛО ПРОТИВ УЧЕЊА КОРАНА

НАЈВЕЋЕ ЈАТО СКАКАВАЦА У ИСТОРИЈИ

СКАКАВЦИ КОЈИ СУ 1899 ГОДИНЕ ПРЕЛЕТЕЛИ ЦРВЕНО МОРЕ ЗАМРАЧИЛИ СУ ТЕРИТОРИЈУ ОД 2.000 КВАДРАТНИХ МИЉА. СМАТРА СЕ ДА ЈЕ ЈАТО СКАКАВАЦА БИ-ЛО ТЕШКО 40.000.000 ТОНА

ЏОН ХАМОНД

ИЗ РАШФОРДА (САД) ИМАО ЈЕ 10 ДЕЦЕ УЧИТЕЉА И УЧИТЕЉИЦА

„ЛЕПОТАН“

ОВЧАРСКИ ПАС СУЗАНЕ ХОЛМС ИЗ СИДНЕЈА (АУСТРАЛИЈА) РАЗУМЕ 30 РАЗНИХ НАРЕДБИ

КРОЗ РУЖИЧАСТЕ НАОЧАРИ

Посматрати свет кроз ружичасте наочари — значи не примећивати тамне стране живота. То се односи на људе. Али, шта би се догодило ако, рецимо, ставимо такве наочари кокошкама? Јапански одгајивачи живине

ставили су на нос — пардон, на кљун — свадљивим кокошкама и лошим носиљама наочари са „стаклима“ од ружичасте пластичне масе. Гледајући једна другу кроз ружичасте наочари, свадљиве кокошке престале су да се међусобно гложе и почеле су да носе више јаја.

ТРИНАЕСТ ЈАЈА ЗА ДАН

У Јапану је недавно једна кокошка расе легхорн снела за један једини дан 13 јаја и тиме без сумње поставила светски рекорд међу пернатом живином. Када ју је њен садашњи власник купио у марту ове године, она је носила једно до два јајета дневно. У септембру месецу, међутим, ова вредна кока снела је 57 јаја, у октобру 73, а од 1. до 29. новембра 159 јаја.

ДА НЕ КВОЦАЈУ

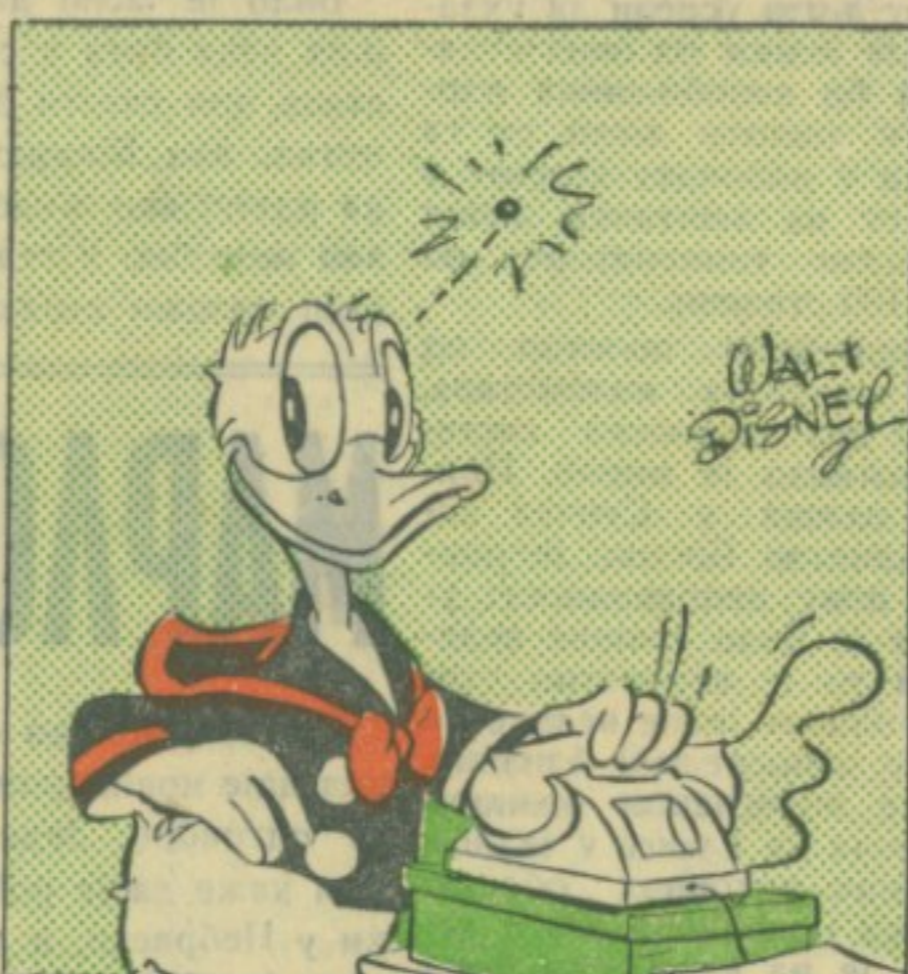
Раније су у Чехословачкој, као уосталом и на целом свету кокошке квочале. Међутим, сад је на предлог једног чехословачког биолога реше.

но да им се убризгају инјекције синтетичког хормона од кога оне престају да квочају. Услед тишине која је због тога настала, носе већи број јаја.

НАЈСКУПЉА ПЕНЗИОНЕРКА

Вероватно „најскупља“ пензионерка у Западној Немачкој је нека Аугуста Пал из Баден Бадена која ће ових дана прославити свој 106 рођендан. Слављеница, која сваког дана излази у шетњу са својом осамдесетогодишњом ћерком, остала је удовица још 1889. године. Била је уда за Франца Пала, интендантског саветника војних снага велике баденске кнежевине и од његове смрти, а то значи већ 72 године, она сваког месеца добија породичну пензију.

ДВА ВЕКА МИЛАНСКЕ СКАЛЕ

Милано може с пуним правом да буде поносан на свој музеј опере Скала јер је то један од најлепших и најинтересантијих на свету.

Оно што посетиоцу одмах пада у очи јесте велики број успомена везаних за Вердија. Он је умро у Милану 1901. године а његова слава је присно везана за Скалу. То су остаци његове бесмртности: његовом руком писана партитура Реквијема коју отвореном придржава његова диригентска палица; затим његов сат, оригинал његовог „Тангум ерго“, једно писмо у коме јавља свом издавачу да је завршио оперу „Отело“ 1886. године. У једној витрини су и скице његовог лица у последњим часовима живота и последњи портрет не

колико тренутака после смрти.

Затим су ту и успомене на Росинија: његове наочари са златним оквиром

богато украшена наруквица, лепеза на којој су исписана имена свих његових опера, уговор за оперу „Севиљски берберин“ од 26. септембра 1815. године као и њен либрето са примедбама аустријске цензуре. Ту је и текст његове „Мале свечане службе“ коју је компоновао приликом боравка у Пасију.

Ове године се прославља стогодишњица Пучинијевог рођења и у спомен на њега ће бити изложени: његова посмртна маска, његове партитуре и једна мала статуа чији је подручје израз можда насликао познати француски сликар Тулуз Лотрек.

Најзад, овде се налази 60.000 свезака у којима су позоришни архиви свих времена, свих земаља и свих репертоара.

ВРАЧАЊЕ ЦРНА МАГИЈА

ПОРЕЗ НА ГЛУПОСТ

Један предузимљив човек у Сан Франциску отворио је недавно међународно биро „за куповину и продају свега што је неопходно за чаролију и црну магију“. У његовом бироу може се добити и дати у комисиону продају крв слепих мишева, длаке од слона, зуби носорога и томе слично.

Недавно је биро добио једну поруцину са Исланда. Клијенту су били потребни: маст из мозга белог петла, са ло од кита, пчелињи восак и прах с гроба стогодишњака. Разуме се да је поруцина била достављена „брзо и тачно“. Досад сопственик бироа, мистер Гејтс, није могао да изврши само једну поруцину: да набави млеко дивље антилопе. У својим рекламама он с гордошћу истиче да његов биро никад досад није послао ништа што би могло да нашкоди нечијем здрављу. Тако је пре извесног времена био приморан да одбије једног веома „доброг муштерију“ који је сваког петка одмах после поноћи куповао отров од кукуте.

Посао иде добро: главне Гејтсове муштерије су филмске звезде и богати пословни људи из Холивуда и Лос Анџелоса.

ВАСИОНСКИ КРСТАШ

Васионски крсташ ХБЦ-7982 је напустио битку у близини Алтаира и пуном брзином се враћао ка Сунчевом систему. Тешког срца су капетан Бронкс и посада напустили своје другове који су се налазили у независном положају борећи се са васионским бродовима непознатих бића са друге планете која је облетала ово удаљено небеско тело.

Али наређења су била прецизна и строга: по сваку цену допремити јединог заробљеника на Земљу где ће научници да га детаљно проуче и пронађу најбоље средство којим би људи могли да се боре против ових интелегентних бића што спречавају човеку да даље продире у космос.

Прошло је више од сто наших година откако су људи пронашли да на удаљеној планети која облеће око Алтаира постоје не само разумна бића већ и да су стигла до истог степена техничке усавршености, ако не и веће него људи у сунчаном систему.

Наравно они нису могли личити на људска бића пошто су живели у условима који

се потпуно разликују од оних на Земљи. Температура на планети „Два“ или како су је људи назвали „Вапра“, била је за нас више него висока пошто се и у најхладнијим периодима спуштала на плус 80 степени Целзијусових, док је нормала била негде око 200 а понекад се пела и знатно више.

Бића која су насељавала ту планету могла би се представити као мали облаци згуштале паре разних елемената који су се међусобно тако сједињили да им омогућавају делатност и мишљење.

Каква је тачно њихова цивилизација људи никад нису успели да сазнају нити би могли разумети њихов начин живота јер се веома разликовала од њиховог али једно је било сигурно: ти облацини паре су живели као посебне јединице и на свој начин су имале своју историју која се можда и није много разликовала од оне на Земљи. У треву када су их људи открили они су већ увелико знали да плоче васионским простором и да освајају планете на којима су услови жи-

На далекој планети која се окреће око Алтаира откривена су разумна бића на истом степену техничког знања као и људи на Земљи

вота били погодни за њихово даље развићање.

Најчудније од свега је било то што су њихови васионски бродови споља доста личили на оне које је створила људска рука. Принципи летења кроз космички простор били су исти без обзира да ли ракетама управљају бића овог или оног облика, из једног или другог света.

Постојала је ипак једна разлика. Топлотни зраци које су људи углавном са успехом користили за наоружање својих бродова, показивали су се без ефекта према овим бићима навиклим на високе температуре али је зато оружје засновано на задељивању које је су они употребљавали против људи било чак пријатно пошто је више одговарало њиховој телесној температури, а за незнанце било смртоносно.

Ко зна да ли из неразумевања или услед неке за увек необјашњене намере, дошло је прво до чарки а затим и до отвореног рата између становника двеју планета тако удаљених сунчаних система. Људи су зато журно почели да раде на проналажењу ледених таласа, док су они са Вапре вероватно исто тако ужурбано радили на спремању убитачних таласа. За то време њихова оружја су била усмерена тама обрнуто и зато успеха није било, осим неколико судара њихових васионских бродова.

Команда земљине флоте сматрала је за необично важно да брод ХБЦ-7982 по сваку цену допреми на Земљу живог јединог заробљеника кога су људи успели да ухвати после једног од ових судара. Да би заробљеника одржали у животној стању су га ставили у нарочиту комоду у којој су на вештачки начин одржавали температуру од преко 100 степени.

Летење кроз простор од много милиона километара, између два васионска система, протекло је мирно. Приликом уласка у Сунчев систем капетан Бронкс је приметио прву неправилност: убрзање је било сувише велико. На то је вероватно утицао пролазак једне велике комете, у непосредној близини, која се вртоглавом брзином устремила ка Сунцу у једном од својих редовних облетања. Јака привлачна снага деловала је на васионски брод и он је скренувши са свог курса пошао трагом комете. Сви покушаји да се ХБЦ-7982 скрене на нормалан курс остали су без успеха: брод је летео право ка Сунцу и није се могао усмерити ни ка једној планети поред којих су пролазили.

Остајало је само једно: облетети као и комета око Сунца али бар толико далеко да летелица не изгори. Искуство је говорило да нико живи још никад није прошао тако близу неког цвијаног небеског тела.

Посада је са очајањем гледала како је њихов васионски брод пролетео кроз појас у коме се кретала Земља. Сваки покушај да јој се приближе био би само узалудно трошење горива. Летели су ка Венери. Капетан Бронкс је ужурбано рачунао — уз помоћ сва три електронска мозга на броду. Да ли је постојала могућност да се укључе у привлачну силу земљиног суседа? Ракета је по прорачуну морала да пролети релативно близу Венери. Али траке које су излазиле из мозгова говориле су да се у то-

ме не би успело ни када би се употребило све гориво.

ХБЦ-7982 је пролетео и поред Венере. Остајао је још само Меркур. Између његове ледене стране и друге увек окренуте Сунцу, у уском појасу на коме је владала релативно сношљива температура, људи су имали неколико својих васионских станица. Али убрзо се показало да не постоји ни могућност да се слети на Меркур. Наставили су трагом комете право ка Сунцу.

Врућина је постајала све несношљивија. Сви уређаји за расхлађивање радили су али се жива у термометру не престало пелати.

Бронкс је знао да му једино још преостале орбита око Сунца — да одатле помоћу сопственог убрзања и привлачне моћи комете опет изађе у слободну васиону и ту сачека неки брод-спасилац који су му преко радио-везе коју је стално одржавао са Земљом, обећали.

Термометар је показивао 60, 70, па и 80 степени. Само у командној кабини у коју се нагурала цела посада, температура се још одржавала на 60 али је и ту почела да се пење. Сунце је изгледало, иако гледано кроз црно стакло, као огромна ужарена лопта која је чекала да их прогута.

Људи су падали у несвест из које није било наде да ће се пробудити. Али требало је издржати до одређене тачке и тек онда испалити помоћне ракете које би их довеле у орбиту ван домаћег Сунца.

Било је јасно да нико од њих неће бити у стању да остане при свести до тог тренутка, али Бронкс је дошао на идеју: ако људски организам није био у стању да свестан издржи страховиту тем-

пературу постојао је неко на броду који је то могао, — заробљеник са далеке звезде.

Са последњом искром снаге допуцао је до коморе у којој је био затвореник и откључао је. Остајало је још да овај схвати шта се догађа и шта треба да уради. А Бронкс није био у стању да му то каже — видео је само како облак прелази преко њега и губи се у правцу командне одаје, а онда је изпубио свест.

Следећих неколико сати био је прави пакао — онесвешћени људи су једва дисали. Ствари у унутрашњости брода су почеле да се усипавају, у контролној соби командне подуте су се покретале под једва видљивим пипцима објачасте материје која се при овој температури савином добро осећала. Великом искуству и снажном интелекту бића са Алтаира није требало

много да схвати ситуацију и оно се прихватило команди.

Управо кад је требало испалити су помоћне ракете и брод је ушао у жељену орбиту. Незнацац са другог света спасао је оне који су га заробили, спасао је непријатеља који га је водио у нешто горе од смрти у ужареном Сунчевом ждрелу.

После много сати када се Бронкс почео враћати свести „неман са Алтаира“ је опет седела у својој комори пошто је за њу температура по стала опасно хладна. А ХБЦ-7982 се кретао сигурним курсом према Земљи.

Док се посада спрема за слетање Бронкс је дуго стајао пред комором заробљеника и размишљао шта би се могло учинити да овај људи рад једином буде прекинут у име нечега што би се можда могло назвати солидарношћу разума у космосу.

ЗАБЛУДЕ О ЖИВОТИЊАМА

Многобројне легенде, исто толико измишљене колико и старе, постоје о извесним животињама. Често, док стигну до нас их примимо као истините јер и не помишљамо да их проверимо.

Прича да бик распознаје првену боју није тачна, јер он уопште не разликује боје. Кад су пред биковима махали зеленим плаштима уместо црвеним они су исто тако наоружани, јер покрети, а не боје раздражују ове животиње.

Дуго се веровало да даждењак може да прође кроз пламен а да не изгори. Ова легенда вероватно потиче из давних времена јер се даждењак налази на грбу града Авра како почива на пламену. Легенда је наравно нетачна: даждењак је обичан водоземац који се храни инсектима и црвима.

Иако слон има дуг век није истина да га његов инстинкт тепа да, кад осети крај живота, пође на одређено место, „добрље“ слонава. Ако се и нађу закопане кости слонава то су вероватно остаци животиња које су урвеници побанили после лова.

Још од Сен-Санса, француског композитора, добро је позната у музици песма лабуда. За девољу — лабуд не пева. Још мање у моменту своје смрти. Дивљи лабуд из Европе има прилично леп, јак глас који није непријатан за слушање. Вероватно да је по њему и настала ова легенда.

За мунгоса се верује да је имун према змијском отрову. Али то није тачно. Мунгос се лако припитомљава и користи за уништавање пацова, мишева и змија. Али сталне сигурно од змијског отрова ако гмизанан буде бржи од њега у борби. Пошто је мунгос обично брзи ројала се легенда о његовој имуности.

МАРЛОН БРАНДО — РЕЖИСЕР

Марлон Брандо се забавља кад даје новинарима различите одговоре. Једном приликом каже да је рођен у Омахи у Небраски, и да је одрастао у Илиноису, што је у ствари тачно, а другом: да је одрастао у Бурми.

После стажа у војној школи он је ушао у филмски свет а затим је тек почео да по-

хаћа драмску школу Воркшоп у Њујорку. Једна турнета га је одвела на Бродвеј и ту га је приметио Стенли Крамер који му је понудио и прву улогу у филму „То су били људи“. Тумачио је парализованог човека а да би што боље проучио улогу, провео је пуне четири недеље у једној болници.

После успеха овог филма долази нови „Трамвај званик жеља“; затим „Вива Запа“ коме је претходило „Јулије Цезар“ где је играо Марка Антонија и многи други.

Запрепањујуће је како се Брандо уживљава у сваку улогу. У филму „Освета са два лица“ који он режира сарадник му је Карл Малден. Он о њему каже:

— Марлон има талента и храбрости. Можда више храбрости него талента, а поред тога и одличне нерве.

Око себе је углавном окупно непознате глумце: Карла Малдена, Пину Пелисер, звезду мексичке телевизије и Кети Жирадо, такође Мексиканку коју је пре десет година открио Луј Бинел.

У филму „Освета са два лица“ Брандо игра главног јунака Риоа који је човек али не, пролазећи кроз многбројна искушења, постаје бољи. На свом путу срећне поштење, храброст, част и љубав.

Понекад равнодушан, Марлон Брандо уме да буде и суров. Ове супротности свог карактера он овако објашњава:

— Новац, сам по себи, не представља ништа, али му се мора дати улога и важност: у Холивуду је он мерило вредности. Зато ме новац гура да сазнам шта сам.

За десет година своје филмске каријере Брандо је играо разне улоге и постао велики глумац

ТАЈАНСТВЕНИ КЊИЖАР РАСЦИЈАН

ЋАЦИ ВОЗЕ ЂАКЕ

У држави Северна Каролина у Сједињеним Државама донета је одлука на основу већ стечених искустава, да ученици између 16 и 18 година могу да возе школске аутобусе. У овој држави сваког дана 600.000 ученика превози се аутобусом од куће до школе и на траг.

Љубитељи овог експеримента тврде да су ови млади возачи, мушкарци или девојке, веома пажљиви и опрезни. Пре него што стекну возачку дозволу за аутобус они похађају специјалне курсеве са теоретском и практичном наставом.

Аутобуси који возе ученици развијају максимално 50 километара на сат тако да кад је искључена могућност већих брзина отпада и главни узрок несрећа на америчким друмима.

Ћаци-шофери не само да обезбеђују сигуран превоз својим друговима и другарицама него за свој „позив“ добијају месечно и 25 долара. Али поред вођења они морају и да перу кола и сваког дана да контролишу у гаражи да ли сви делови добро функционишу.

Завреме Марије Терезије, аустријске царице, пре свега се настало да њени поданици буду богољубиви, одани католици. Сваки поданик је морао да испуњава своје верске дужности. Кад би неко, на пример, дошао у Беч и потражио конак, домаћин му је одмах подносио хартицицу са упитником: које си вере, да ли имаш потврду кад си се исповедио и где.

Такав упитник морао је да испуни и Доситеј О. Радовић када је 1771. дошао у Беч.

Делима француских, енглеских и немачких писаца најстроже је био забрањен улазак у аустријску царевину. Го сподарица милиона поданика стрепела је од дела Русоа, Волтера, Лесинга више него од напада Турака на јужне границе њеног царства. Сви књижевници и филозофи века просвећености за њу су представљали анархисте који разједилају душу њених поданика. Због тога је настојали да ни једно њихово дело не продру у земљу. Само изузетни људи, поведани племићима, и мали број људи од науке — смео је да чита дела најпрелићнијих европских писаца и филозофа. Па и ови су морали да се пред властима обавежу „да ни једном речју никад никоме

За Марију Терезију дела Русоа и Волтера била су страшнија од напада Турака »Робинсон Крусо« и »Дјеншпигел« на списку забрањених књига. Непознати »кријумчар« — Србин

декс, што значи да су прокажени и да сваки верник ове цркве ако их прочита, „за вечна времена губи рајско насеље и бива проклет“. То данас изгледа смешно, али пре једва 150 година безброј је слободоумних људи страдало баш због тога.

У Аустрији је било још и горе. Не само што је у царству Марије Терезије строго важио списак прокажених књига римског папе, већ је она наредила да се и друга дела забране. Тако је настао посебан каталог књига забрањених за њене поданике. Први пут је изишао 1754. године и дописиван је све до 1780. до њене смрти.

Дворска цензура је ишла тако далеко да је чак и овај каталог забранила, јер се бојала да ће из њега поданици, баг по наслову, сазнати шта се у слободном свету штампа. Међу прокаженим књигама у каталогу биле су на пример књиге: Робинсон, Лафонтенове басне, новеле од Бокача, романи Филдинга и Стендала, чак и Лутеров превод Светог писма. Тил Олденшпигел, дела Лесинга и стотине других, тако да је њихов број око 1771. године износио четворица хиљаде. За онога ко их је читао, односно код кога би се

затекла нека од њих биле су олошење најстроже казне.

Па ипак, те књиге су прелазиле границе и налазиле пут до аустријских поданика. Власти су често узалуд трагале за „књижевним злочинцима“, које су, кад их нађу на јавним местима по варошима кажњавали, а књиге спаљивали.

Један од најактивнијих „кријумчара“ забрањених књига био је неки, никад откривени, Расцијан, што значи Србин. Знано се да постоји, да савда протвара књиге, да има и више помоћника, али ко је он — остала је тмина. Изгледа да је имао и добре везе, или бар довољно новца да подмити оне који су цензурирали књиге. Све што би дворска цензура забранила, секло се из књига, читаво поглавља, по десетине сумњивих страница, и бацало. Тајанствени Расцијан растурао је баш те књиге које су биле најинтересантније.

Постоје сведочанства да је он забрањену књигу успео да пренесе преко границе и пре него што је цензурирана. Њега помињу писци из времена Јосифа II као једног од најзаслужнијих растурача напослетку књижевности у Аустрији. Али му име нико не зна.

ПАМИР — КРОВ СВЕТА

Памир, или како се назива: кров света — све доскоро био је неприступачан крај у коме су људи једва таворили. До пре четврт века преко клисура су постављени мостићи — од пруга преко којих је с муком прелазило и човек а о запрегама није могло бити речи.

Неки кинески путник који је крајем седмог века прошао кроз Памир забележио је: „Земља је пуна соли и прекривена камењем. Жита и поврће не расту, трава такође, а дрвеће је веома ретко. У тим пустињама нема никаквих знакова да човек живи“.

Неки руски писац је о Памиру написао ово: „Неизвесно је где се налазио тај крај, као и ко је живео у њему. Ништа није било познато о овој земљи и нико чак није знао ни њено име“.

Колика је заосталост владала на „крову света“ сведочи и податак да је пре десет година обрађивано само 3.500 хектара, што чини једва половину процента површине целог Памира. Зато није никакво чудо што Памирци већи део године нису имали жита. Њихову основну храну је чинила једна врста планинске јагодитуптиха. Њу су претварали у брашно и од њега правили хлеб. Али ни овог „деликатеса“ није увек било, па су се зато већином задовољавали корењем и лишћем.

Данас то представља прошлост које се сећају углавном стари становници. На памирским пољима сада расту жита и пољопривредне културе које раније нису уопште успевале.

Пшеница се одомаћила и жетва је често богата. Поред житарица гаји се у великим количинама и кромпир. Савремена пољопривреда

захтевала је увођење модерних метода за обраду земље. На Памиру, где је и сточна запрега била права реткост сада раде тешки трактори гусеничари. А да би се обезбедило усевода довољно влаге, изграђују се канали за наводњавање. Десетине геолошких експедиција прелазе корак по корак преко планинских ланаца, гребена, глечера и брзих река и траже у недрима Памира дра

гоцено рудно благо. Крај који је некада био мало познат и готово ненасељен постаје, благодарени рудно благо, један од великих индустријских рејона.

WALT DISNEY БЛИЗНАЦИЊЕ

Микин ПОКУШАЈ ДА СЕ ПРИБЛИЖИ ДЕВОЈЦИЦИ ЗАВРШИО СЕ ПОТПУНИМ НЕУСПЕХОМ...

НЕ ПОКУШАВАЈ ДА ТЕРАШ ИНАТ СА ОДРАСЛИМА, СРЦЕ! ТИ КЕШ ЛОШИЈЕ ПРОКЛ!

ОХ! МОРАЋУ НЕШТО ДА СМИСЛИМ!

ГДЕ НОКИ, КАД ЈЕ У КАЛИФОРНИЈИ БИЛА ПОНОК А У БОСТОНУ ТРИ ЧАСА ИЗЈУТРА, ШЕРОН ЈЕ ПОЗВАЛА СУЗАНУ ТЕЛЕФОНОМ...

СУЗАН! ТО САМ ЈА! У СТРАШНОЈ САМ НЕВОЉИ! ОБЕ СМО У НЕВОЉИ!

ШШШ! НЕ ТАКО ГЛАСНО! УЗБУДИ-КЕШ ЧИТАВУ КУКУ! ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ТАТА ХОЋЕ ДА СЕ ОЖЕНИ ЈЕДНОМ УЖАСНОМ ОСОБОМ!

МОРАШ ОДМАХ ДА ДОЂЕШ С МАМОМ... ДА ТО СПРЕЧИМО!

ООО! ТО ЗНАЦИ ДА МОРАМ ДА КАЖЕМ МАМИ ДА ЈА НИСАМ ЈА... А ДА ТИ НИСИ ТИ!

ДОБРО! ПРИЗНАЈУ ЈОЗ УЈУТРУ, ЗА ДРУЦИКОМ!

ОХ! ЕВО... ТАТА СЕ ВРАЋА ИЗ КЛУБА! ЗАРАВО!

СУТРАДАН... КАКО САМО ДА ПОЧИНЕМ...

ДОБРО ЈУТРО, ШЕРОН... ЗЕДИ ЛИ ДОБРО СПАВАЛА?

ОВАЈ... ПА НЕ ВАШ... ОЗЈА...НО!

ЗНАШ, МАМИЦЕ, ЈА... ОВАЈ... КАКО ДА ТИ КАЖЕМ... ЈА... ТРЕБА НЕШТО УЖАСНО ДА ТИ ПРИЗНАМ...

НАСТАВИЋЕ СЕ

ДОВИЋИВИ ТРУБАЧ

У најкритичнијем часу црногорски трубач Вукановић обмануо је Турке одсвиравши њихов знак за одступање

Нашим народима је било од вајкада предодређено да се у сваком боју за слободу и независност сударају с десетоструко јачим непријатељем. Па ипак су наши људи и из тих борби најчешће излазили као победници. Изванредна снажљивост и довитљивост наших бораца помагале су им у најтежим часовима. О томе говори и један пример из раније историје црногорског народа.

У броју за Тријепче у Пиперима 7. септембра 1875. године Турци су располагали са десет батаљона низама, 3.000 башибозука и 2.000 зејбека, добро наоружаних и за оно време снабдених свом потребном опремом. Црногорци су, међутим, имали свега четири слабо наоружана и оскудно опремљена батаљона. Усто су Турци имали артиљерију — двадесет топова, а Црногорци само два — и то и за оно доба жалосна топчета.

У почетку боја црногорска војска је имала на фронту само два батаљона, која су пуна три часа одолевала бесним нападима Дервиш-пашине војске. Али чим су при-

стигла појачања, батаљони четински и његушки, борци су извршили силовит јуриш.

С пушком у левој, а голим хандаром у десној руци, не водећи рачуна о сопственим губицима, Црногорци су, као ураган, насрнули на непријатеља и одбацили га на нешто слабије положаје. Међутим налету је недостајало довољно снаге, нарочито у оружју, да би се непријатељ потукао до краја...

Наступио је тајак, уобичајен између две борбе, затишје је пред буру. Био је то онај критични час и за једну и за другу војску када ни снага, па ни јунаштво, тренутно нису били одлучујући чиниоци.

У критичном часу, судбину боја је решио један домишљен — обичан, припрост човек, трубач Божо Вукановић, који је одлично познавао све трубне знаке турске војске. Наједном му је синило кроз главу: „Сад могу обманути Турке...“ Најпре је одсвирао „знак пажње“ за турске трубаке, а потом команду „на лево круг“. Турски трубачи, сви до једног, одмах су пренели команду, понављајући је неколико пута...

У јединицама турске војске дошло је до праве панике. Дословно извршавајући „наредбу“, војници су окренули лева фронту и почели безглаво да беже ка хладној реци Зети... Видевши то, Дервиш-паша је излао наређење батаљонима у резерви на десној обали Зете, да одмах отворе ватру на јединице које безразложно одступају...

Избезумљени ситуацијом у којој су се нашли, а и иначе преморени и уплашени, низами, зејбеци и башибозуци почели су да бацају оружје, бежећи куд који, само да спа су главу. Црногорски борци су наравно искористили панику: у стопу су гонили непријатеља, секући немилеце све које су пристигли.

Захваћени паником и масовним бекством Турци нису били у стању да организују прелаз преко моста, већ су безглаво почели да скачу у валове надохле Зете и Мораче, који су их немилосрдно одвлачили у смртоносне вирове и пејине. Само у кориту и на обалама Зете нађено је после боја, око 3.000 лешева турских војника, док их је од положаја до обале било исечено преко хиљаду.

ТРОЈИЦА ПРОТИВ ТРИ ХИЉАДЕ

Два партизанска пушкомитраљесца и један бомбаш извршили су препад на четнички логор да би својој бригади омогућили прелаз преко Пиве

— Олазимо! — рекао је Сава Јелић забацијући ремник пушкомитраљеза преко рамена. — Пожурите — позвао је своје другове пушкомитраљесца Мињу Радовића и бомбаша Душана Вукковића. — До логора ћемо заједно... Миња се осмехнуо и подижући руку дао знак да је разумео исто као и бомбаш.

Тихо попут сенке сва тројица су нестали у покретима. Задатак који су имали да обаве био је више него тежак, на први поглед неизводљив. Нико им га не би поставио да га нису одредили сами, без знања својих старешина.

Тог јунског дана 1943. њихова бригада, Четврта пролетерска, налазила се у селу Пиве. Предвече, у први сумрак, под заштитом ноћи комора и рањеници су кренули ка реци Пиви. Журили су да до сванућа пређу на другу обалу како их сутра, ако прелазе реку по дану не би тукла непријатељска авијација. Требало је журити и због тога што је те вечери стигло обавештење да је у Добром Дољу на Дурмитору, зановило две три хиљаде а можда и више четника. У свануће

се могао очекивати њихов напад, ако дотле и последњи борац не премости реку.

Упркос журби и свесрдној помоћи мештана већ на почетку се видело да савлађивање реке неће бити лако. Прелаз преко високог моста успоравали су лоши и стрми прилазни путеви и мркла ноћ.

На сат два пред свануће још ни пола бригаде није прешло на другу обалу. Било

је очевидно да ће их дан ухватити на реци.

— Тада су два пушкомитраљесца, Сава и Миња, и бомбаш Душан самоиницијативно решили да у зору изврше препад на четнички логор, унесу у њихове редове пометњу и тиме одгоде удар у леђа оним деловима бригаде који се још затекну на десној обали Пиве.

Ризичан план

Њихов план је био више него ризичан: требало се нечујно увући у четнички логор и из близине, са разних места, изненада засути њихове војнике митраљеском ватром. Бомбаш је у том тренутку имао да баца бомбе и да гађа из пушке. Притом су сва тројица имала да командују као да за њима иду пролетерски батаљони.

У сусрет четничком логору, где је било више хиљада војника, пошла су три добровољца. После више од једног сата застали су на брду изнад Доброг Дола. Доле су пламсаале многобројне ватре, а око њих дремали војници, опасани широким реденицима, стиснути један уз другог.

Митраљесци су одабрали две најјаче ватре, а бомбаш је требало да нападне било коју групу.

Одлазећи сваки свом циљу, обазриво су заобишли четничке страже и пузећи примакли се на неколико корака до ватре. Било је мирно. Нико ни да закашље. Неки су још спаваили чврстим јутарњим сном, а други су ћутке набацивали грање на ватре.

Разбијена војска

Лежећи у малом удубљењу Сава је управо митраљеску пив ка ватри. Притегао кундак и повукао обарац. То исто учинио је и Миња из свог закљона на неких стотину метара даље. Рески рафали су пресекали тишину, а пламину је потресла експлозија.

Четнички логор се намах ускомешао. Буновни војници су поскакали не знајући у први мах шта се дешава и шта да чине. Још већу забуну су унеле команде:

— Први пролетерски, јуриш!...

— Други пролетерски, напред!...

— Трећа чета за мном!

Бежећи у неред без циља четници су се у покретима сударали и пуцали једни на друге мислећи да је непријатељ.

У забуну која је настала међу четницима, један од њих је налетео на Саву и не гледајући ко је пред њим, сав уплашен питао:

— Јесу ли нас опколили?

— Нису — одговорио је Сава — сада нас управо опкољавају.

У долини је кључало као у котлу, а три пролетера су пошла натраг. Сат касније, кад је већ почело да свиће, стigli су у Пиве, међу своје, а они су се управо спремали за прелазак преко Пиве.

ЧУДНИ РЕКОРДИ

Не прође дан а да се у листовима не појави вест да је неко поставио овакав или онакав рекорд. У спорту су рекорди нешто свакидашње. Међутим, у многим случајевима стиче се утисак да се рекорд постиже не из жеље за неким стварним усавршавањем, већ чисто ради — рекорда. Постигнути рекорд значи за неке људе постати први, потиснути све остале, макар та слава трајала свега неколико дана.

Мада уме да ради добре, нормалне слике, он се „специјализовао“ за минијатурне слике које мора да слика помоћу увеличавајућег стакла и четкицом која има само једну ллаку. Неки његови портрети нису већи од једног квадратног сантиметра. Портрете некадашњег аустријског министра председника Хојса има димензије 4 са 5 милиметара. Са Ерлеманом се могу такмичити само сликари минијатура и „ситнописци“ са Далеког истока који танком иглом испишују побожне изреке и молитве на зрнима пиринча.

Иако дугачки бркови већ одавно више нису у моди, има људи који с поносом тврде да су рекордери у томе. Вилхелм Ролеф из Келна убеђен је да су његови бркови најдужи на свету. Њихова дужина измерена је недавно пред сведоцима и званично потврђена: од једног краја до другог они износе 57 сантиметара. Међутим, овог рекордера муче приче да у Бомбају живи неки старац чији су бркови дугачки 187 сантиметара. Ролеф се теши тиме да за рекорд бракајиде из Бомбаја нема „званичних“ доказа.

За рекордима не теже само појединци, већ и разна велика предузећа, па и читаве земље. Ту су у питању рекорди који су постигнути захваљујући техничком напретку.

Стуб телевизијске антене у Оклахома Ситију висок је 480 метара и представља највишу грађевину на свету. За њим по висини долази Емпайер стејт билдинг са 381 метром, док треће место заузима телевизијски стуб у Токију са 333 метра.

Највећи хотел на свету налази се у Чикагу. Он има 3.000 соба, 36 спратова, 25 лифтова и 75 телефонисткиња.

Најдебље уже на свету израђено је у Глазгову за неку изложбу. Оно има у пречнику 30 сантиметара и може да издржи оптерећење од 100.000 килограма.

Највише деце до данашњег дана имао је некадашњи марокански султан Мулаил Исманил који је умро 1727. године. Он је иза себе оставио 548 синова и 340 кћери. У његовом харему, сваких 20 дана био је по један „срећан догађај“.

Немац Хајнц Арнц сваке године појави се у јавности да би објавио како је спреман да обори свој сопствени рекорд у свирању на клавиру који је поставио претходне године. Наиме, Хајнц Арнц је светски рекордер у свирању на клавиру. Досад га још нико није победио. Да нас не разумете погрешно, он није рекордер у добром свирању јер се такви рекорди и не могу поставити, већ у томе што најдуже може да свира. Последњи пут издржао је за клавиром 223 часа и 15 минута. Свирао је, боље рећи љупко по диркама, без престанка 9 дана и ноћи и још 7 часова.

И сликар Волфганг Ерлеман је рекордер своје врсте: слика најситније слике на све-

МАЛО СМЕХА

РОМАН ВЕЛИКИХ ГРАДОВА

Најнасељенији градови нису истовремено и највећи по пространству. Највећу површину има град Кируна а свега 25.000 становника. Токио ће ускоро имати 27 милиона житеља. Њујорк никад није био највећи град на свету

Модерне линије Бразилије — нове престонице Бразила

Пут од Стокхолма за Нарвик пролази кроз најслабије настанене и најбеспутније крајеве Европе. У пустињи мраких брда која украшава само још по која бреза, и баруштина северно од поларног круга лети царују муве и комарци. Једва после пола сата експресом наилази се на љупке кућице које се крају иза огромног натписа: Кируна. То је име најраспрострањенијег града на свету који захвата површину од 13.181 квадратног километра, што га чини седам пута већим од Лондона, а ипак има само 25.000 становника, односно на једном квадратном километру по 1,8 становника.

Кируна је варош која ће једног дана можда постати

највећи рудничко-индустријски центар света. Између два брда најчистије гвоздене руде на свету налази се декретом створен 1948. године Кируна — центар административног средиште из кога се организације највећи извоз ове руде.

Бразилија је по пространству други град на свету: има површину од 5.850 квадратних километара и 120.000 становника. Бразилска престоница створена је административним декретом председника Кубишека 1956. године мада је њен камен темељац постављен још 1922. године. Попут древне Александрије и Антиохије у Сирији, Бразилија се гради око средишњег проспекта у облику крста. Главна улица која пред

ставља дужу осу крста и кичму града, води од вештачког језера на југоистоку до станице на северозападу. Та величанствена авенија дуга је шест километара и широка 350 метара! Према њој чувена париска авенија Јелисејска поља, дугачка два километра и широка 70 метара, представља само уличицу.

Трећи град по пространству, са свега 40.000 становника, јесте аустралијска престоница Канбера која се простире на површини од 2.499 квадратних километара. Основа је 1903. године декретом да би окончала стално ривалство између полумилионских аустралијских метропола Сиднеја и Мелбурна. Парламент је изабрао степско земљиште у унутрашњости континента и одредио да се ту подигне главни град. Први камен је постављен 1913. године а парламент се преселио у Канберу 1927. године.

Судбина градова створених декретом не мора увек бити независна. Вашингтон и Петроград (данас Лењинград) су и поред тога постали милионски и напредни градови.

Први град створен декретом још 3.000 година пре наше ере био је Мохенџо Даро у Индији. Улице су се у њему укрштале под правим углом а све грађевине подигнуте су по плану као у рудничкој вароши Кахун којој је фараон Сеоптрис II основао 1890. године пре наше ере. И у Вавилону су се изван кварта храмова улице секле под правим углом. Према плановима античког урбанисте Хилодамоса грађени су градови Милет, Пиреј и грчка колонија Турчи у Италији. Тако су исто изграђени и Манхајм 1698. године, центар Петрограда и многи амерички градови.

Али најмногуљуднији градови су настали природним путем, нарастањем насеља подигнутих на саобраћајним, привредним и географским чвориштима земаља и континената. Скоро хиљаду година, између 1700. и 700. године пре наше ере Вавилон је био најнасељенији антички град. Кад је био на врхунцу просперитета имао је 150.000 становника. У шестом веку пре наше ере у Ниниви у Асирији живело је 120.000 становника а Вавилон је између 600 и 400. године пре наше ере бројао 350.000. Главни град селушког царства имао је између 300. и 150. године пре наше ере 600.000 становника, а Рим, у периоду од 150. године пре наше ере и 350. године после наше ере — 1.100.000 становника. У Цари-

граду је између 350. и 800. године живело 700.000 душа а у Баграду између 800. и 900. године око 750.000. Ангор у Камбодји је око хиљадита године имао 1.500.000 становника, Ханг Чеу у Кини између 1100. и 1300. године 2.000.000, Пекинг између 1300. и 1850. године 2.550.000 становника.

Најмногуљуднији савремени град је Токио у чијем званичном градском атару живи 9,7 милиона становника док их у ширем округу има и 20 милиона. Други град је Лондон са 8,4 милиона становника. Њујорк долази на треће место са 7,8 милиона мада са предграђима достиже 15,1 милиона житеља. Али он има површину од 6.762 км² што је четири пута више од Лондона. Јапански демографски стручњаци су израчунали да ће Токио ускоро имати 27 милиона становника.

Иза ове три циновске метрополе долазе: Шангај са 7,4 милиона становника, Москва са 5,8 милиона, Калкута са пет, Бомбај са 3,6, Чикаго и Сао Паоло са по 3,5 милиона итд. Рачуна се да постоји 115 вароши са по више од милион становника али само у 78 живи преко милион људи у њиховом ужом градском простору.

У многим земљама долази до стапања милионских градова који само још због историјских традиција задржавају своја посебна имена али у ствари се градска насеља нигде не прекидају. То су први циновски градови са по не колико десетина милиона становника. Између Дуизбурга и Дортмунда у Немачкој сједињило се 16 градеких насеља која заједно имају 4,1 милион становника. Манчестер се сједињује са Ливерпулом на западу и Лидсом на североистоку и имају 5,1 становника. Трругао Каиро—Александрија—Порт Саид у Египту образује циновско градско насеље од 13 милиона становника. На читавих 650 километара: Бостон—Њујорк—Филаделфија—Вашингтон у САД ланац куће се нигде не прекида. На тај начин је настала агломерација од 35 милиона становника. Сличан је случај и са индустријском градском зоном Чикаго—Питсбург—Кливленд—Детроит. Ако се пође од Њујорка 150 километара било у ком правцу нигде се не може наићи на комад земљишта без зграда. Највеће градско насеље на свету простире се између Њу Делхија и Калкуте на Гангу са 70 милиона становника.

ЖИВОТИЊЕ ХЕРОЈИ

— »Дикинова медаља за храброст« и »Звезда Пацифика« установљене су у другом светском рату — за животиње

У другом светском рату животиње су биле савремени борбени јединица више него икад. Нема државе у чијој се ратној архиви не налазе подаци о подвизима голубова и паса. Чак су и пчеле биле „ангажоване“ за преносење тајних војних порука. Захваљујући напретку у снимању микрофилмова обавештајци су достављали своје извештаје помоћу сићушних снимака прилепљених уз тело специјално тренираних пчела.

Пчеле су прелетале ватрене положаје а нико их није могао ни видети акамо ли ранити. Због брзог лета, који може да достигне 60 км на сат, биле су врло експедитивне „писмоноше“. Па ипак, и поред свега, оне нису равне голубу писмоноши из два разлога: не подносе хладноћу и неупотребљиве су зато зими, затим, ако лете преко брдовитог земљишта често губе оријентацију и не стигну на жељено место.

Ветеран бојног поља је, ипак, голуб. Наука још није стигла да објасни његов инстинкт који му омогућује да се и са више од 1000 километара врати у свој голубарник. Недавно је у Лондону одржана изложба разних врста голубова који се у доба рата „примају“ у борачке јединице. Њихова сабрања су у другом светском рату учинила небројене услуге савезничким трупама, а неки од њих су одликовани Дикиновом медаљом. Британска армија је установила ово одликовање искључиво за одлавање признања „помоћним борцима“.

Међу носиоцима Дикинове медаље налазе се три аустралијска голуба којима је указана почаст после смрти. Церемонија одликовања одржана је у граду Канбери у присуству многих грађана. Наравно да оваква одликова-

ња нису упућена само животињама које су неразумне, већ још пре њиховим одгајивачима па и оним људима који имају смисла за дрсирање — како би се на њих деловало да се томе и посвете.

Вучјак — ратник

Један голуб писмоноша је имао 1943. да однесе три важне поруке из Француске у Велику Британију. Изнад Ламанша захватила га је јака бура тако да није стигао на одређено место. Четири године касније, играјући се на тавану једног срушеног хотела у граду Истбуруу, неки дечаци су нашли његов скелет. Да се око његове леве ноге није налазио прстен са цевчицом, деца не би ни обратила пажњу. Пошто су метални део предали властима, утврђено је да су се унутра налазиле важне поруке француских партизана.

ЛОВЦИ У ШКОЛСКОЈ КЛУПИ

У многим кантонима Швајцарске уведени су још одавно испити за ловце а у главном граду Берну тек 1952. године. Сада су основани курсеви и по другим местима у унутрашњости.

Какав смисао имају ови курсеви и испити за ловце? Добијање права на лов поред многих лепота доноси и велике обавезе: треба водити рачуна да се здрав и слободан животињски свет сачува. Стога ловац не сме да пуца по сваку цену и на све што му наиђе под пушку. Људи, који немају осећања према животињама и

који су завидљиви на туђ успех па по сваку цену желе свој, не могу бити прави ловци. Зато на једној табли у учионици за ловце у Берну стоји написано: Ко није чувар — тај није ни ловац.

Испити, чврсто успостављени, у ствари су једино успешно средство које од страчних ловаца тражи да потпуно овладају својим занатом: да добро пазе и дрсирају своје псе и познају посебно сваку животињу, као и да рукују одлично оружјем, а постоје и дивљач одмах да спасу болова тиме што ће је убити.

»ЗАРОБЉЕНО« ЗРНО

Прошло је пет година откако је Синајем протузала агресија али њени трагови ни до данас нису избрисани. Остала су зграшита кућа, изровани асвалтни путеви, остаци орућа... Један од таквих видљивих знакова, који и данас подсећа случајног пролазника на те дане, јесте и ова појединост на фотографији.

Непознати, безимени артиљерац у тенку, који је бранио своју земљу од завојевача, повукао је обарач. И зрно је полетело кроз цев. Међутим, као што се види на фотографији, она је застала баш у

најкритичнијем часу — на устима цеви.

Тенк је зато постао готово безопасан. Остали су му били само митраљези. Али, да ли је за њих било муниције? На то питање неће никад и нико одговорити јер је храбра посада тенка, пошто се наша у опасности да буде заробљена, уништила и себе и тенк...

Остали су само делови који се виде на фотографији — да пролазнике подсећају на једно јунаштво, а стручњаке подстичу на размисавање: зашто је зрно гратане остало као вечни „заробљеник“ челичне цеви.

РАЂАЊЕ И СМРТ ЦИКЛОНА

Између снажних пасатских ветрова северног и јужног Атлантика простира се појас тропа који захвата Гужану. То је тиха област, али у њој никад нема мира. Тишина прикрива буру. Из дана у дан море се једва таласа на слабом ветрићу. Понекипут задрхти, повремено пљусне кишица. Тако пролазе тихо и мирно недеље. Али, једног дана се догоди оно најгоре.

Топлао ваздух, пун водене паре, споро се диже изнад океана а њега смењује хладан ваздух. Испочетка то се не примећује. Касније, ваздух је све гушћи, водена пара видљивија и она се пење изнад мора као дим са огњишта. Окрећући се око своје замишљене осовине, Земља врши утицај на овај тежи ваздух и он почиње да се ковитла у виду спирале, око потпуно мирног средишта. Уколико се више пење, ваздух се хлади и водена пара се претвара у кишне капи.

Све снажнији ваздушни стуб окреће се у месту као чигра, а с времена на време избочи се унапред или уназад. У једном тренутку крене

Ко једанпут доживи циклон, не налази мира до краја живота

на запад. Прво споро, па све брже, као бујица: ураган се родио.

Негде крај обале удари мора почињу да се смирују: раније брзи и лаки постају сада тежки и спори. Дугачки таласи, који долазе са хоризонта, падају као у неку дубину и одјекују као да се ломе лед. Небо је ведро, светлуцаво, а неколико цирусних облака блеште као да су од седефа. То вече сунце ће се спустити иза хоризонта свечаније но ранијих дана.

За то време посада на путничким и теретним бродовима запазиће пад барометра и немирно море.

Ујутру ветар не дува више с пучине, већ са копна. Међутим, то није уобичајени суви ветар, пун мириса трава и прашине, већ тежак и влажан, пун соли која на уснама оставља горак укус.

Небо више није чисто — покрива га млечна магла која постаје све гушћа и жућкаста. При заласку сунца не бо је ишарано наранџастим и црвеним пругама необичног сјаја.

Ваздух изнад мора почео је да бруји и да подрхтава. Тамна маса се приближава, а таласе, шибане кишом, ваља и подиже ветар како он хоће. Облаци се ковитлају све брже и нагло се приближавају праћени далеком пуцањем.

Летећи ниско, готово додирујући пенушаво море, један авион чија крила подрхтавају, шаље обично поруку онима на обали.

На земљи, један човек prima поруку и означава на цртежу чвор буре. Окреће антене радара у том правцу. На екрану види како изгледа пројекција централне депресије са својим многобројним границама који се увијају као пипци хоботнице.

Са приближавањем непогоде ваздух је имао све тежи притисак. Не знајући зашто, људи су осећали како им срце јако куца. Постајали су

нервознији, све неспособнији за рад, обузимао их је страх. Уосталом, реч ураган долази од „хурикан“, што на језику карибских Индијанаца значи „зао дух“.

Олујни стуб окреће се око себе брзином од 150 км на сат. Основица му је као грамофонска плоча која се обрће лудачком брзином док му је горњи део повијен и следи кривину земље. У целини, олујни стуб се лагано помера, око 12 морских миља на сат.

На копну је опет пало нешто кише, па је почело разведравање. И сунце је извирило, али само пола сата и баш кад су људи помислили како ће им лакнути, на хоризонту су се појавили нови облаци који полако освајају небо. Ветар се поново јавио, постајао бржи, достигао брзину од 250 км на сат. Почео је да бесни: савија велика стабла до земље, чупа их и одбацује. Као невидљиви „зао дух“ стегао је земљу и дави је. Изнад глава звизди и јауче непогода, циновски таласи воде срчују се на земљу, руше и потапају бараке, куће и дрвеће. Јаук људи, ломљава дрвећа, рушење кућа, ништа се не чује у општој буци. Чамци, дрвеће, кровови кућа и бродови лете као сламке.

Наједном — сунце. Ваздух је чист, свеж и мирише на

зеленило. Све је мирно на обали, на којој је право разбојиште. После дугих мука и кратког, бесног живота ураган је „умро“ као да га није ни било.

За метеорологе, ураган је премештање ваздуха који се ковитла као казаљке на часовнику. Да би се такво кретање забележило као ураган, кружни обртаји морају имати брзину од најмање 120, а могу да достигну и 250 км на сат. Већа брзина никад није измерена не зато што не постоји, већ што при таквој непогоди страда све па и инструменти за мерење. Ко доживи прави ураган или циклон, не налази мира до краја живота, јер га страх стално подсећа на смрт коју је случајно мимоишао.

УВЕНУЋЕ

Пјер Бул, писац познате књиге „Мост на реци Квај“ тврдио је да сем одела и рубља нема никакве друге личне својине и да му ништа није ни потребно. Једном му је жена његовог издавача послала букет цвећа. Знајући међутим да он не воли ма шта да поседује, приложила је уз цвеће цедуљу на којој је написала:

— Не љутите се. Увенуће.

ПИНОКИЈЕВА

РОБОТ ПРОДАВАЦ

Неки немачки трговац цигарета конструирао је робота који потпуно замењује продавца у радњи. На овом свом проналаску је радио пуних седам година и недавно су у једној деликатесној радњи извршени први опити.

Робот назван „неоматик“ разликује се од досадашњих аутомата. Купац у њега неће морати да убације одређену суму новца да би добио жељени артикул. Овај, по својим функцијама, може да се мери са електронским мозговима који служе науци, јер је у стању да обавља и компликоване операције: да „наређује“ да се роба на бескрајној траци достави из магацина или из фрижидера на тезгу; да прими сваку наруџбину купца, ако се притисне на дугме, и да изврши наређење; да узме новац, обрачуна вредност купљене робе и врати кусур.

Робот који заузима један квадратни метар и није виши од човека у стању је да изда хиљаду артикала са складшта.

Уколико не располаже траженом робом или нема ситан новац за кусур, он одмах обавештава муштерију светлим словима. Уколико робе нема само у радњи и треба је поручити из магацина, купац мора да причека пет секунди.

СТАРИ ЧОВЕК СА АРКТИКА

Велики канадски поларни истраживач Стефенсон помиње се често поред ранијих великих истраживача Колумба, Магелана, Амундсена. Само, он је још жив, има 82 године, и наставник је у једном колеџу у Хановеру у америчкој држави Њу Хемпшир.

Године 1906. први пут је кренуо за Арктик да би проверио да ли је могуће живети у тим поларним пределима. О њему и његовој експедицији шест пуних година се није ништа знало а када се изненада појавио почели су да га славе као великог јунака. Ускоро је предузео нову експедицију у „пријатељски Арктик“ како га је он назвао. И по други пут се 1918. године вратио као „васкрсли“ јер су сви веровали да је нестало. На Арктику је провео пуних 12 година и тиме доказао да је живот тамо могућ.

Он је још и данас активан. Рођен је 1879. године у Арису у Канади. Открио је подручја у која чак ни Ескимиси нису допрли.

О ЈЕДНОЈ ЧУДНОЈ ЖИВОТИЊИ...

Корњача којој је одсечена глава — умире тек кад сунце зађе. Корњача — која је загризла у нешто, отпусти стисак тек кад загрем. Корњаче живе 500 година.

Од давнина су кружила разна празноверна мишљења о корњачама. За то време се много шта сазнало о овој чудној животињи, и много шта показало као истинито.

Има зрна истине у веровању да корњача без главе може да умре тек кад сунце зађе. Као и остали рептили и корњача умире сатима. Смрт је спора као и њен живот.

Нико не може са сигурношћу потврдити да корњаче живе 500 година. Постоје додуше разни подаци о појединим корњачама, али је питање да ли су они тачни. Доказана старост је 150 година, а остало су непотврђене приче и претпоставке.

Пријатно је имати корњаче у баштама као домаће животиње, и у неким земљама их радо држе по кућама. Рибари их углавном не воле и називају их „рибократицама“. Ову „увреду“ је оборио др Фред Кегл који тврди да корњаче једу све до чега дођу, а ако је то „нешто“ риба — оне је наравно поједу, што још не значи да су рибократице. Он тврди да се храна корњаче састоји углавном од биљака а само 30 одсто од риба, и то од спорих које може лако да улови. Јер она се уопште никако не труди да нешто ухвати... сувише је

Недељама и месецима без хране. Чује а нема уши. Спора у животу и смрти.

лења за то. Поред тога радо једе и ракове и пужеве.

Отпорне и истрајне корњаче подносе лако и без последица и најтеже климатске промене. Једна група студената са универзитета из Саутеона у Илиноису, ископала је 1939. године из потпуно исушеног дна једног језера неколико корњача, које су дужи времена биле заробљене у тврдој, сувој кори земље. Међутим, чим су изашле на светлост и ваздух постале су свеже и живахне.

Корњача има и у пустињама америчког југозапада удаљеним миљама од воде — а ипак живе и многе се. Пронађене су у деблој кори леда и ослобођене одатле одмах су настављале да живе нормално.

Недељама, па и месецима могу да остану без хране. Младе корњаче, у почетку живота веома често су плен других животиња, издрже понекад и годину дана закопане у песку где су изашле из јајета. Да би спасле живот за све то време се хране жуманџетом јајета, које су примиле у себе кад су се изле-

гле. Али понекад и кад би хтеле да изађу не могу, јер су се песак и земља изнад њих сасушили и образовали непробојну кору. Онда чекају прве пролетне кише које ће је размекшати.

Особина да живе месецима без хране замало није дошла главе овим животињама! На острву Галапагосу (на шпанском галапаго значи кор-

њача) преко 1.000 километара удаљеном од јужноамеричке обале, живе су некад хиљаде корњача. Када су капетани бродова још у 16. веку увидели да корњаче могу да служе као „конзерве свежег меса“ започели су да их хватају. Ловци, истраживачи, трговачки и теретни бродови, сви су се снабдевали корњачама са Галапагоса.

Иако уништаване откако се испиле, корњаче се ипак држе и размножавају на целој земљиној кугли, осим у пределима вечног леда. Има их око 300 врста — од врло малих до огромних. Највећа жива корњача у данашње време тешка је 650 килограма, а може се закључити да их је у праисторијска времена било и 4 пута већих него данас.

Како је доказано фосилима корњаче су живе у време диносауруса, што значи још пре 60 милиона година. Док су друге врсте рептила остале на путу развика, корњача, споро али сигурно напредује.

— Оклоп корњаче је — каже палеонтолог Ромер, — најчудније одбранбено оружје дато једном четвороножцу.

Многим није познато да се корњача, уколико је потребно, сатима па и данима задржава под водом — вероватно због тога што се веома полако креће и троши врло мало кисеоника.

Влада мишљење да су корњаче досадне, апатичне и споре. Код Индијанаца постоје приче о корњачама, у којима су приказане као веште и паметне, спремне да преваре друге животиње али и као пакосне и јаке да изборбе са другим животињама изиђу као победник. Индијанци племена Ирокеза верују да земља почива на оклопу диновске корњаче, јер би само она са својом памети могла одржати земљу у равнотежи. Крик-Индијанци верују да су корњаче криве за суше и поплаве и зато тамане сваку на коју наиђу.

У понечем су корњаче још и данас тајанствене: оне одлично чују а — немају уши! Имају изражен осећај за преперење ваздуха тако да осете непријатеља унапред. Иако немају глас, испуштају неки звиждук који се може чути на 12 метара даљине. Немају зубе али оштрим вилицама могу да секу као гилотином.

Није тачно да су корњаче у свему споре. То може да побие свако дете које је нека корњача уштинила: она то чини вешто и брзо. Такође постоји и једна врста морских корњача која може да плива 32 километра на сат.

Корњаче ни мало не воле хладноћу. Ако су приморане да живе у северним пределима, преспавају 6 месеци у зимском сну када су им дисање и промена материја сведени на минимум.

Док се многи зоолози баве проблемом и тајнама корњаче, она иде полако али сигурно својим путем и потпуно јој је свеједно шта о њој мисле људи.

НОВА ГОДИНА

ОЈЛЕНШПИГЕЛ СА ОБАЛЕ ЕУФРАТА

Пре 4.000 година
у Вавилонији је жи-
вео претеча позна-
тог домишљатог
чапкуна Тила Ојлен-
шпигела

Тил Ојленшпигел, неумр-
ли домишљати враго-
лан из Кнајтлингена и
Мелна који је живео у 14.
веку, имао је још пре наше ере
свог достојног претходника.

Енглески археолог Сетон
Лојд открио је између Хара-
на и Урфе у југоисточној Тур-
ској једну асирску библиоте-
ку од глинене таблица. Ме-
ђутим, за археологе и кул-
турне историчаре непроцењив
благодат налази се, испи-
сан у 160 редова, један песнич-
ки текст необичне садржине.
У њему је испричана једна
стара источњачка прича пуна
гротескне комике чији је глав-
ни јунак један домишљати ше-
рет из народа. На основу не-
ких раније пронађених табли-
ца, археолозима је било поз-
нато да се ова песма налазила
у најславнијој књижици из
времена клинастог писма, у
Асурбанипаловој библиотеци
(669—631), и да потиче из дру-
ге миленије пре наше ере
Међутим, текст поеме тек је
сад нађен.

Рађа се одвија у Нипуру,
у Вавилонији, граду који је
столетима био нека врста су-
мерског Ватикана. Ту је жи-
вео један младић, сиромашан
као пољски миш али снаж-
љив и домишљат. Једног да-
на отишао је он на трг и про-
дао своју горњу одећу да би
могао да купи козу за свеча-
ну гозбу. Гимилниурта (тако
се зове јунак приче) порастао
је сада од поноса што и он
може једном да позове на гоз-
бу сроднике и пријатеље. А-

ли, зар за гозбу није потреб-
но и неколико крчага доброг
пића. Како да дође до њих?
Пао му је на ум подмиш-
љиви заповедник града који
никад није пропуштао прили-
ку да се за туђом пртезом
добро наједе. Сироти лакр-
дијаш, праћен подружљивом
дреком читаве улице, кренуо
је према његовој палати ву-
кући за собом на конопцу
бандоглаву козу. Коза је ко-
за и чувар на капији, сматра-
јући да то сирашашак доводи
козу заповеднику на поклон,
пусти га у палату. Држећи
козу левом руком подигао је
десну у знак поздрава и стао
да говори заповеднику киче-
ним речима које су смешно
одударале од његовог бедног
изгледа. Али, лепе речи нису
помогле. Себићак није био
спреман да му да неколико кр-
чага пића. Само му се подру-
гљиво насмејао и рекао слу-
зи: „Дај томе човеку једну
кост с мало сржи у средини
и један гутљај водом разбла-
женог пива па га избаци из
моје куће“.

Такав богаташ, а тако рђа-
во понашање! Огорчен и у-
вреден до два срца напустио
је Гимилниурта палату запо-
ведника града заклинајући се
да ће се за незаслужено по-
нижење троструко осветити.
Ко је моћији од заповедни-
ка града? Краљ, разуме се,
и он се тренутно налазио
баш у Нипуру. Гоњен жељом
да се освети, увукао се не-
како у краљеву палату. По-
љубио је прах на краљевој
обући и понизно га замолио
да му позајми једна своја
кола — само за један једини
дан, да се прошета улицама.
Спреман је да за узврат да
краљу једну пуну мерицу
злата.

Господар свих Вавилонца
био је готово увек у тешкој
новчаној невољи — што мора
да је и за читаоце од пре
4.000 година звучало као од-
лична шала. Краљ стога ни-
је имао ништа против једног
овако уносног посла. Не рас-
питујући се много дао је
Гимилниурти жељена кола и
одело које им својим сја-
јем одговара. Прерушен тако
упутио се чапкун Гимилни-
урта поново заповеднику
града и испричао му да у
ризници једног храма, што
је спадао под заповедничку
надлежност, има остављено
на чување силно благо. Запо-
ведник је у његову част при-
редио гозбу и сам се толико
најео и напио да је заспао.
Прерушен сиромашак инсце-
нирао је тада пљачку блага
— које је постојало само у
његовој машти — пробудио
свог домаћина тврдећи да су
то по његовом наређењу у-
чиниле његове слуге и у бес-
у испричао заповедника
„од главе до табана“. Поред
тога, заповедник града морао
је као одштету да му да
две мерице злата. Једну од
њих Гимилниурта је дао
краљу као што је обећао, а
другу је задржао за себе.

Још истог дана враголан се
поново појавио у палати свог
непријатеља. Одевен као ле-
кар, обријане главе, изјавио
је да је славни исцелитељ из
околног града Изина. Чим
је видео заповедника рекао

му је да и кроз одело види
да овај по целом телу има
модрице и отоке — што је
и било тачно — и да ће га
он сместа излечити једним
тајним леком. Само, тврдио
је, лечење мора да се обави
у мрачној одаји без прису-
ства трећег лица. Није те-
шко погодити како је то
„лечење“ изгледало. Гимилни-
урта је опет пребио запо-
ведника и напустио кућу тек
пошто му је рекао ко је у
ствари и да је то „тек његова
друга освета“.

Да и трећи пут уђе преру-
шен у заповедничку палату
није било могуће. Али, на-
шем сиромашку није недоста-
јала домишљатост. Нашао је
себи помоћника, исто тако
одрпаног и сиромашног као
што је и сам био, и послао
га пред добро чувану капију
заповедника палате. Научио
га је да из свег гласа викне:
„Ја сам човек с козом“, и
да затим побегне. Чувши
тај узвик сви стражари и слу-
ге потрчали су да ухвате
кривца. Сам заповедник је и-
зишао на капију да посматра
хватање свог љутог неприја-
теља. Гимилниурта, који је
стајао скривен испод једног
околног моста, искористио
је тренутак кад је запо-
ведник остао сам, истрачио из
свог скровишта и трећи пут
га добро истукао.

— Ево, сад сам ти и по тре-
ћи пут платио за увреду ко-
ју си ми нанео! — рекао му
је и побегао.

КАМЕНО — У АТОМСКО ДОБА

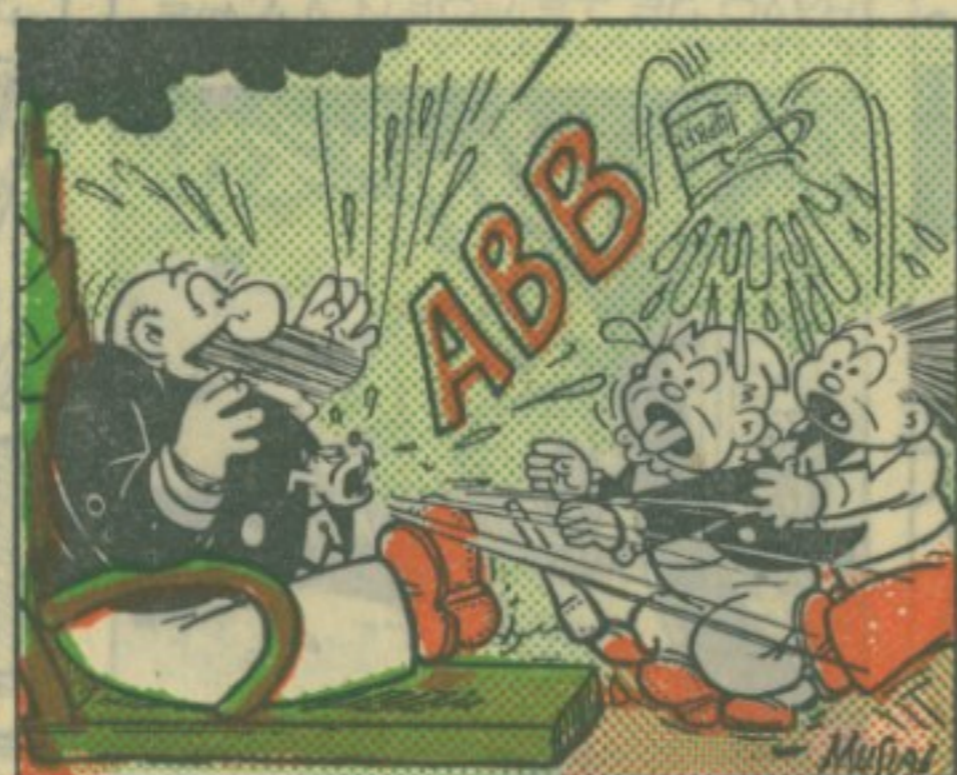
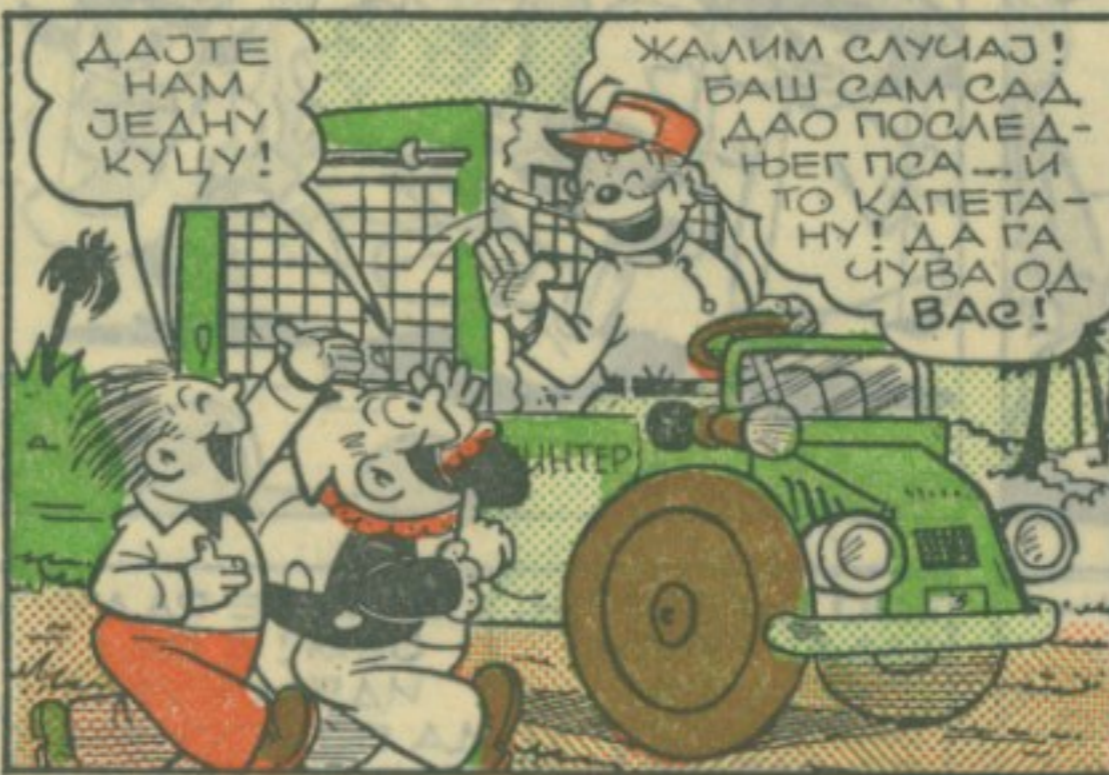
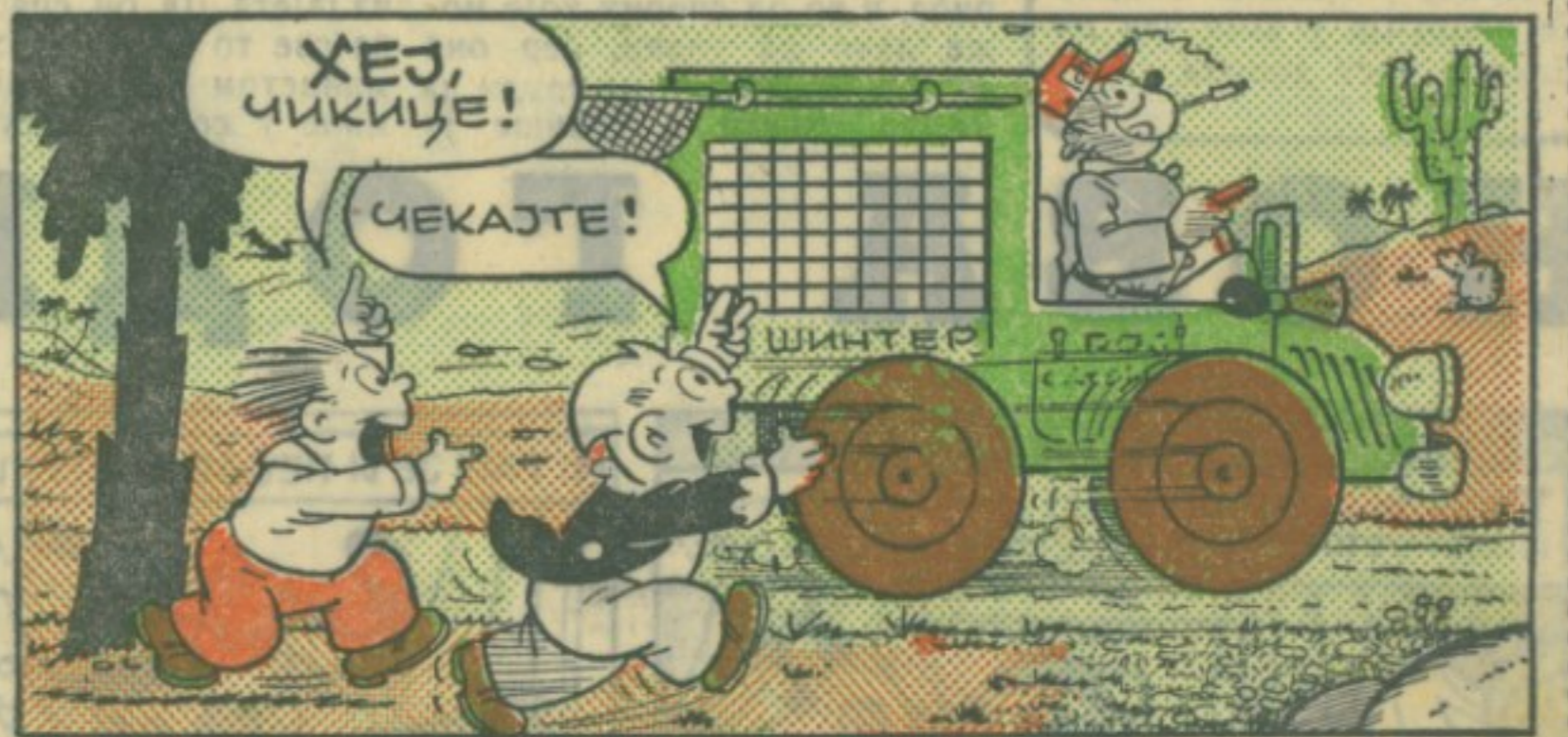
се живи као у камено до-
ба. Огромне површине о-
стрва представљају подру-
чја на која цивилизовани
човек још није ступио но-
гом и познаје их само из
авиона.

Сада Нову Гвинеју вео-
ма често посећују научне
експедиције да би боље
проучиле „конзервирану“
прошлост. Приликом ових
посета прашумама, троп-
ским џунглама, високим
планинским долинама ме-
ђу ланцима чији су врхови
прекривени снегом, увек
се сусрећу непозната пле-
мена, хорде и братства, от-
кривају нови језици и дија-
лекти, обичаји и расе. Су-
срећу се и племена у који-
ма се још канибализам о-
чувао.

Научници који проучава-
ју камено доба на Новој
Гвинеји сматрају да најма-
ње половина од близу два
милиона Папуанца аustra-
лијске источне Гвинеје, жи-
ви у унутрашњости острва
која је још потпуно неис-
питана. Сматра се такође
да близу 700 хиљада Папу-
анаца живи у непознатим
подручјима холандске За-
падне Гвинеје.

Атомистика је дубоко
продрла у наш свакодне-
вни живот и постала обеде-
жје епохе у којој живимо.
Али ако је човечанство на
правило тако цивилизовано
скоп у области технике у
неким деловима света још
и сада не само да имамо
крајњу заосталост и бед-
ног трају историјске епо-
хе које је цивилизација
већ давно превазишла и за-
њу представљају далеку
прошлост.

Научници, разни истра-
живачи, етнологи и антро-
полози сматрају да Нова
Гвинеја још представља
„идеално подручје“ за про-
учавање давне и слабо по-
знате прошлости човечан-
ства. На овом острву, по
величини другом у свету,
јер је пространо колико
Француска и Западна Не-
мачка заједно, и дан-данас

НАЈСТАРИЈА ЖЕНА ПИЛОТ

Госпођица Мари Ра-
вен има 86 година и
најстарија је жена пи-
лот у Француској. Ње-
но здравље је толико
очувано да је поново
добила пилотску дозво-
лу. Мари Равен упо-
требљава само једно
превозно средство —
бицикл.

ПЛАЧЉИВО СЕЛО

У енглеском селу Броклеј
Кресент све „плаче“: деца, од
расли, старци, па чак и дома-
ће животиње. Крај села се на-
лази једна фабрика која про-
изводи разне пикантне додат-
ке за храну. Њена основна си-
ровина је црни лук чијим се
чишћењем баве код својих ку-
ћа многи становници овог се-
ла. Тај лук изазива сузе, и то
не само оних који га чисте,
већ и свих осталих житеља
Броклеј Кресента.

ДОКЕРИ И ОСТРИГЕ

У лондонској луци десио се занимљив случај. Због повећања цена животним намирницама и комуналним услугама штрајковали су докери (радници запослени на доковима у луци) захтевајући повећање зараде. Бродовласници су одговорили локаутом (отпуштањем радника). Тада је у луку приспео брод са око пола милиона острига. Задржавање и стовара проузроковало би квар овог живог твора. Зато се умешало и британско друштво за заштиту животиња: забринуте због острига захтевало је од синдикалних функционера да утичу на раднике да прекину штрајк. Докери су одбили захтев тражећи и даље да се задовоље њихове оправдане жеље. Функционери друштва за заштиту животиња били су узнемирани због оваквог одговора, па су окривили докере за „нехришћански однос према незаштитањим животињама“. Најзад су бродовласници били приморани на уступке. Већ следећег дана лондонски гурмани су се са апетитом гостили „спасеним“ остригама.

ЖИРОСКОП САСТАВЉЕН ПОД МИКРОСКОПОМ

Да би саставио минијатурни жироскоп техничар ставља на очи микроскоп као маску. Сићушна направа ће сачињавати систем за управљање на ракетама а толико је прецизна да ће, према речима инжењера, омогућити спуштање на Месец највише за један километар далеко од предвиђеног места.

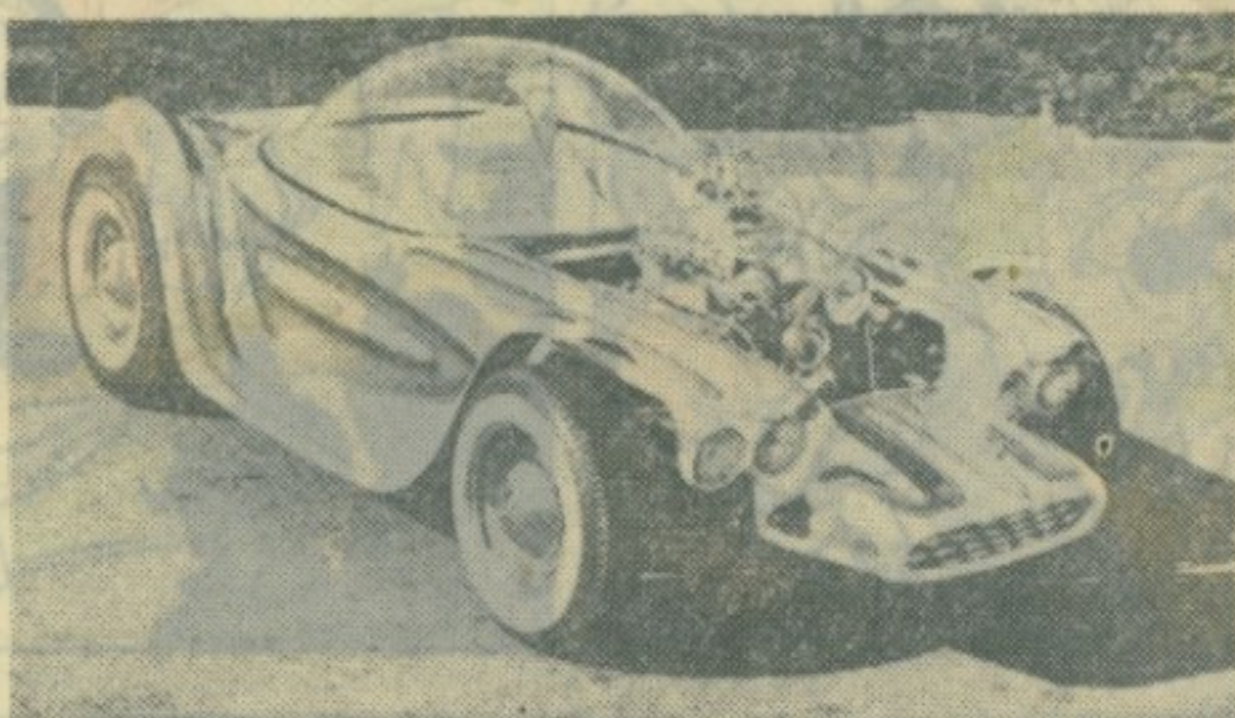
НОВОСТ ИЗ КУГЛАНЕ

Уграђена дршка у самој кули ће доста олакшати руковање њом. Одмах после испуштања из руке дршка се сама увуче и кугла постане као и свака потпуно округла и лако се котрља. Овакве куле ће нарочито олакшати по четницима да боље науче кулање.

4000 У МИНУТУ

Овај митраљез смештен на репу авиона може да испали у минути 4.000 метака калибра 20 мм. Приликом отварања ватре нишанија треба само да притисне окидач и шест добоша са муницијом ће почети да се окреће убацујући метке у цев. Свакако је и за овај проналазак као и ње му сличне уложен велики напор научника и огроман новац, али он ипак нимало не служи на корист човечанства.

Управљање радијем

Ед Рот из Мејвуда у Калифорнији успео је да направи чудан аутомобил од масије и мотора једног Олдсмобила из 1950. године. Лепо уобличена каросерија је од фибрегласа а купола од плексигласа. Аутомобил се може контролисати радијем а управљати њи-

ме уз помоћ полуге која замењује волан, ножну кочицу и мењач брзине.

ПРЕВОДИЛАЦ У ЦЕПУ

Туриста у страниој земљи може ипак добро да се снађе уз помоћ овог цепног преводиоца. На његовим ваљцима је исписано око 150 израза најпотребнијих путнику у страниој земљи. Кутија од пластичне масе је лака и мања од дозе за цигарете.

ЗООЛОГ НАМ ПРИЧА

— Мајмуне је најтеже лечити. Ако је мајмун једном примио инјекцију, онда је то остало само гада. Други пут вам то неће успети. Мајмунско памћење је и сувише добро. Ако се поново покаже потреба за инјекцијом, онда се морате послужити разним триковима да бисте успели.

— Нели, млада мајмуница, боловала је од тешког запаљења плућа. Требало јој је дати пеницилин и стрептомицин. У противном нисам гарантовао за њен живот. Пошто је Нели већ једном вадиле зуб са инјекцијом, било ми је немогуће да јој се приближим са шприцом. Дуто смо

размишљали. Најзад смо решили да два чувара ухвате Нели за обе „руке“ као да ће је водити у шетњу. То мајмуни јавко воле. Они је поведоше, па изненада повукоше њене руке у страну да их не би могла угрести. У том часу ја забодох иглу. Нели продорно крикну, али је све већ било готово. Сутрадан је температура пала и мајмуница ускоро оздрави. Своју болест је брзо заборавила, а наш трик никада! Од тог дана више никада није дозволила да је два чувара воде у шетњу и држе за обе „руке“. И данас после много година она даје само једну, а другу крије иза леђа.

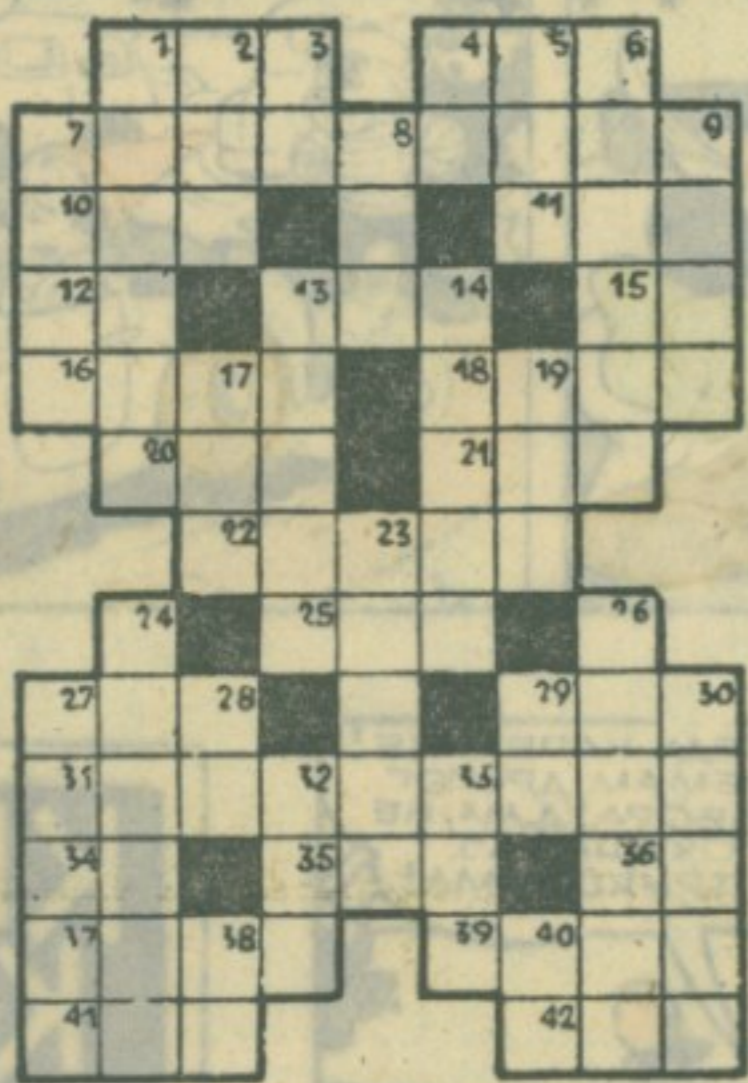
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) орган чула мириса; 4) пољна штеточина; 7) стилска фигура; 10) лука у Израелу; 11) коњи; 12) хемијски знак за лантан; 13) музички инструмент; 15) бог подземља код старих Грка; 16) град у Етиопији; 18) редни број; 20) град у Француској; 21) страно женско име; 22) јединице хемијског елемента са кисеоником; 25) страно мушко име; 27) предлог; 29) опак; 31) град у СССР; 34) наслед на јединица вишег реда по Вајсмановој теорији; 35) звезда; 38) ономастојепа лавеза; 37) језеро у Африци; 39) француски књижевник („Исландски рибар“); 41) свежа; 42) тштина.

Усправно: 1) прилог за време; 2) богиња земљорадње код старих Римљана; 3) повратна за меница; 4) два слова; 5) француски књижевник (Клод); 6) река у Чехословачкој; 7) фабрика дворана; 8) оксид титана; 9) опера од Вердија; 13) чул; 14) град на Јадрану; 17) орган чула слуха; 19) поредак; 23) бес; 24) умрли средњек у правој линији; 26) стални тропски ветрови; 27) наша река; 28) иницијали нашег сликара; 29) два сугласника; 30) рам; 32) грубо сукуно; 33) бања у Аустрији; 38) један зачин; 40) јединица за мерење електричног отпора.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) акт; 4) лов; 7) Иво Андрић; 10) Бах; 11) Ола;

12) ал; 13) Рас; 15) аБ; 16) риба; 18) усна; 20) тас; 21) Жид; 22) лекар; 25) лев; 27) зец; 29) тер; 31) „Госпођица“; 34) од; 35) ага; 36) ем; 37) Донс; 39) Кана; 41) ара; 42) Ман.
Усправно: 1) авалит; 2) Кох; 3) та; 4) лд; 5) оро; 6) Виланд; 7) Ибар; 8) ноа; 9) хаба; 13) Расел; 14) сузјав; 17) бал; 19) сир; 23) Келог; 24) Теодор; 26) менаца; 27) згода; 28) цс; 29) ти; 30) Раман; 32) пас; 33) ђак; 38) на;

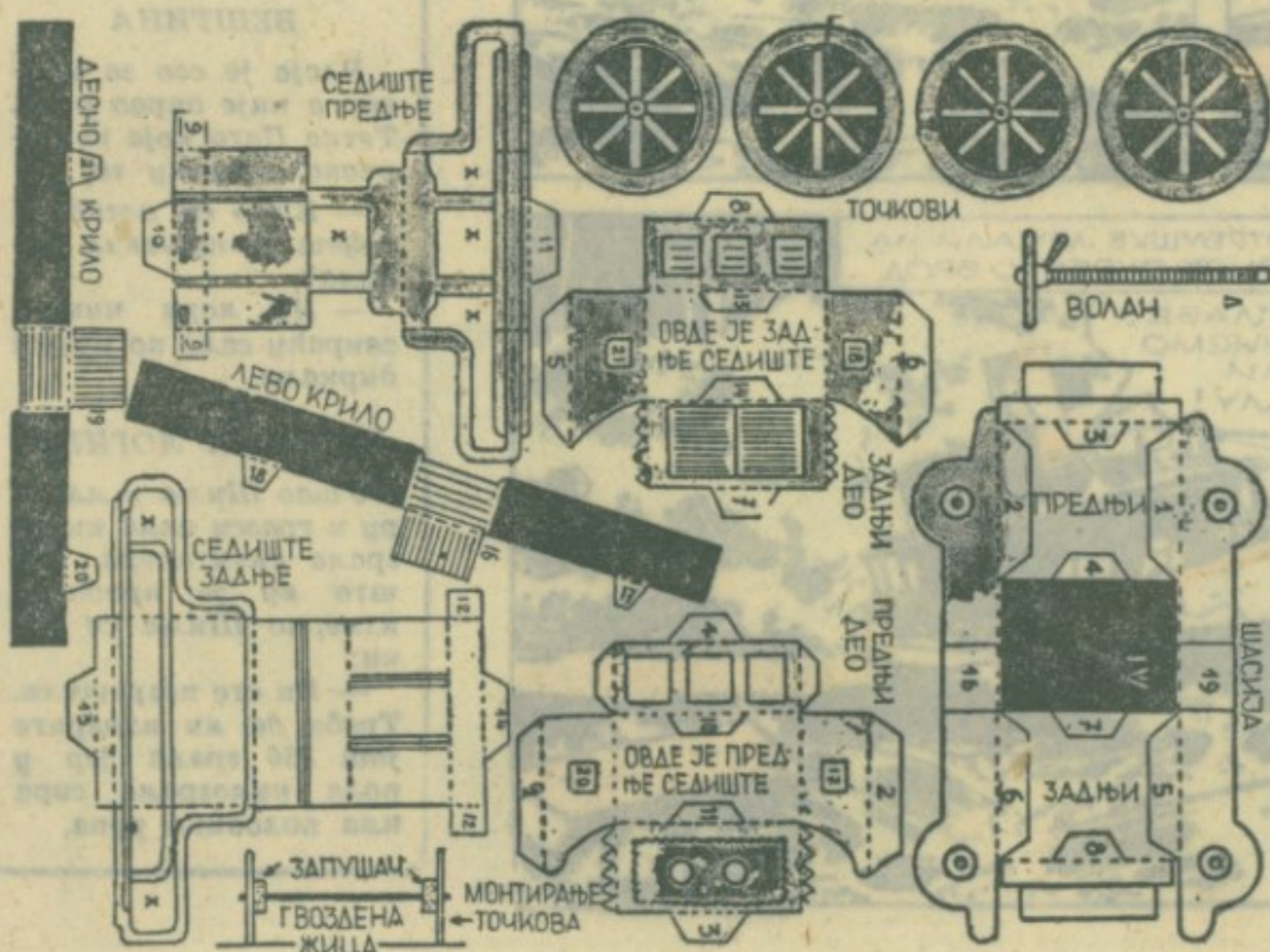
НАПРАВИ САМ

КАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО СТАРИ АУТОМОБИЛ

Да бисте сазнали како су изгледали некадашњи аутомобили и у исто време обрадовали ваше очеве и деде, покушајте с нама да их направите. За њих вам је потребно 12 делова. Ради проба исцртајте ове са нашег цртежа а ако су вам сувише мали ви их увећајте колико сами желите.

Четири точка, волан, шасија, задњи и предњи део, предње и задње седиште, лево и десно крило — то је све. Приликом описењава назите нарочито на ивице као и исцртање делова обележених знаком „х“. Затим залепите делове један на други према одговарајућим бројевима. Мада је све врло једноставно,

лакше ће вам бити ако се држите овог реда: почните од шасије која се, као и уосталом и сви остали делови, савија по тачкастим линијама. И предње седиште се савија по тачкастим линијама а залепи на каросерију према бројевима. То исто урадите и са задњим седиштем, али имајте у виду да су пред-

њи и задњи делови у ствари носачи са ознакама 7 и 14 с једне стране а 3 и 11 с друге, савијени по ивицама супротно од оних по којима се лепе.

И крила се савијају пре него што се залепе и то увек број према одговарајућем броју. Завршава се точковима, које можете видети на нашем цртежу десно. Сваки од ова четири точка се опсече и на њега залепи мали четвртасти запушач од плуте. Чим се то осуши кроз центар се пролупче гвоздена жица од 10 до 15/10 мм, која ће служити као осовина; и она се учврсти са мало лепка а затим намести у одговарајуће четвртине рупе на шасији омишлене црним са белим тачкама у средини.

Запамтите још да сви делови споља и изнутра могу да буду обојени по вашем укусу.

И то је лако

Чули сте већ ко зна колико пута како се ваша мама жали да јој је тешко да опере дно на шерпама и лонцима упрљаним од плина. Да бисте јој помогли у томе дајемо вам рецепт по коме ћете начинити пасту и њоме лако скинути прљавштину:
вода 100 грама
креда у праху 25
амонијак 5
сапун 5

ПОЛИНЕЖАНСКА СТРЕЛА

На острвима Полинезије стрела се избацује руком али не помоћу лука већ једног увета. Сама стрела је једно обично парче танког дрвета од око 75 сантиметара дужине на чијем се једном крају привезе једно мало перо начињено од картона. Уже се причврсти за стрелу обичним чвором (као што је приказано на слици) таман испод самог пера. Да би се стрела избацила треба држати руком врх дрвета и ужету заједно али тако да уже буде доле. Руком замахните брзо у полукруг и у том тренутку пустите стрелу али задржите уже. Стрела ће полетети и услед замаха испашће из чвора, а уже ће се зауставити јер га ви држите.

Јесће ли век чули да...

...пустине прекривају око тридесет милиона квадратних километара земљишне површине.

...од младунаца свих сисара најбрже расту млади морских сисара, а међу њима нарочито

младунци фока. Тако младунче атлантске фоке добија сваког дана у тежини близу један килограм.

...отворено љубичасти цветови украсне биљке имопее овлажени водом промене боју и постају црвенољубичасти.

...шпанска трска, која се употребљава за плетење наслона на столицама, у ствари је вр-

ста палме која расте у тропским пределима Азије и Аустралије.

...прво ћачко позориште, које се звало Мало позориште, за децу и ученике основних школа основано је у Београду 1905. године. На првој представи даван је поучан комад у два чина „Не бежи од школе“.

...у читавом животињском свету птице имају најтоплију крв. Њихова нормална теле-

сна температура креће се између 38 и 43 Целзијуса степена.

...једна од најзуборанијих тачака на свим морима и океанима налази се код рта Хорна, најјужнијег дела Јужне Америке. Снажни ветрови стално ковитлају воду која ту ври као у kazanу.

...у уџбенику „Наука о геометријским облицима за употребљавање у школи“ који је 1874. године издао професор сомборске учи-

тељске школе. М. Петровић, леџер се назива „правичник“. Овај назив био је у то време уобичајен у школама.

...у старом Риму славени су рођендани не само људи, већ и богова, па и градова. Као рођендан града Рима сматран је 21. април.

...један енглески психолог са универзитета у Оксфорду тврди да мачке као и људи, мо-

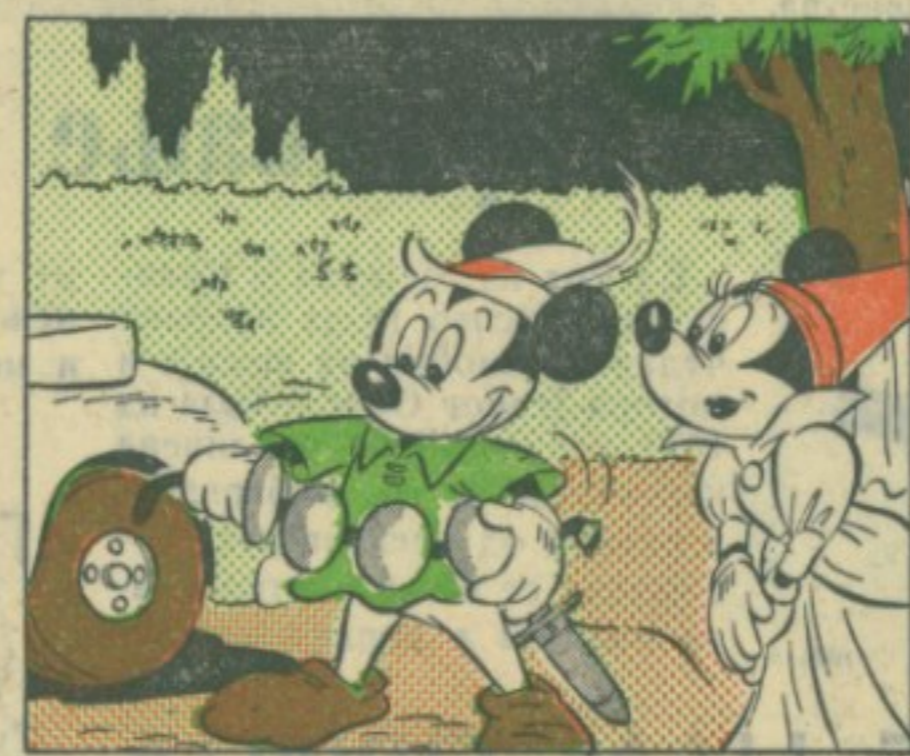

гу бити леваци и да се многе од њих служе искључиво левом шапом.

...прва шаховска књига објављена је 1472. године у Аугзбургу под насловом „Златна игра“.

...у Кореји прање рубља је посао мушкараца.

...индијски слон може одједном да узме у сурлу и убаца у уста и по десет литара воде.

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

ТЕК ЋЕ

Уместо да оде у школу Гаја је отишао на пецање. У повратку срео га један друг из разреда и упитао:

— Ниси ништа ухватио?

— Још нисам, тек кад се вратим кући, онда ћу.

ПОГРЕШИЛИ

Пролази Шиља улицом а Пера Ждера који је стајао на тротоару прсну и смеј.

— Зашто се смејеш кад ја пролазим?

— А зашто ти пролазиш кад се ја смејем!

ВЕШТИНА

Влаја је сео за клавиру а није опрао руке. Тетка Пата која га поучава опомену га:

— Како си могао да дођеш са прљавим рукама?

— Не мари ништа, свираћу само по црним диркама.

ШИЉИНА ЛОГИКА

Ушао Шиља у млекарницу и тражи пола килограма ементалера. Пошто му је продавац измерио Шиља се бучи:

— Ви сте погрешили. Треба да ми измерите још 250 грама јер у пола килограма сира има половина рупа.